

Kerstboek

Het Licht schijnt overal

Uitgeverij Ploegsma • Amsterdam

KERSTBOEK

HET
LICHT SCHIJNT
OVERAL

f 1.25

(bij getallen reductie)

Door een veelzijdige medewerking hopen wij er in geslaagd te zijn de Nederlandse Jeugd een waarlijk goed en verantwoord kerstboek in handen te geven. Schrijvers van naam werkten mede om het geheel te doen slagen.

Voor jongens en meisjes die actief bezig willen zijn, is een rubriek „Zelf aan 't werk” ingevoegd. Moge dit kerstboek in deze opzet een goed ont-haal vinden.

UITGEVERIJ PLOEGSMA

AMSTERDAM

KERSTBOEK

Het Licht ocht overal

Met bijdragen van:

Prof. Dr M. A. Beek, Coos Covens, D. A. Cramer-Schaap,
Johanna Kuiper, Inga Kuitert-Westling, Mien Labberton, Dora van der
Meiden-Coolsma en N. G. J. van Schouwenburg

ILLUSTRATIES
VAN SIEUWKE VALK

UITGEVERIJ PLOEGSMA - AMSTERDAM-C.

1951

INHOUD

	Blz.
1. Van Nazareth naar Bethlehem . . . Prof. Dr M. A. Beek . . .	3
2. De Eerste D. A. Cramer-Schaap . . .	9
3. Keetjes blijde Kerstfeest J. E. Kuiper	10
4. Het vogeltje Mien Labberton	19
5. Zie je het Licht? N. G. J. van Schouwenburg .	22
6. Een Hollands Kerstfeest Dora v. d. Meiden-Coolsma .	31
7. Inbrekers tegen wil en dank D. A. Cramer-Schaap . . .	35
8. „Tot nu toe heb je alles gekregen“ . . . Coos Covens	44
9. Inda en het kindje Mien Labberton	50
10. Kerstfeest bij Sven en Lisa in Zweden Inga Kuitert-Westling . . .	54
11. Zelf aan het werk! Mien Labberton	59
Kleurplaatwedstrijd, puzzles, enz.	

De uitgave van het Kerstboek ZONNESCHIJN - jarenlang door Mevrouw D. A. Cramer-Schaap geredigeerd en bij de U. M. De Haan uitgegeven - wordt thans door onze firma voortgezet, onder de nieuwe titel HET LICHT SCHIJNT OVERAL. Door een veelzijdige medewerking hopen wij er in geslaagd te zijn de Nederlandse jeugd een waarlijk goed en verantwoord Kerstboek in handen te geven, boeiend van inhoud en fleurig van uiterlijk. Voor jongens en meisjes die actief bezig willen zijn is een rubriek „Zelf aan 't werk“ ingevoegd. Moge dit Kerstboek in de nieuwe opzet een goed onthaal vinden.

UITGEVERIJ PLOEGSMA - AMSTERDAM

Van Nazareth naar Bethlehem

door

PROF. DR M. A. BEEK

„**O**ok Jozef trok op van Galiléa, uit de stad Nazareth, naar Judéa, naar de stad van David, die Bethlehem heet . . .” Zo staat het geschreven in het verhaal, dat Lucas vertelt over de geboorte van Jezus. Wie deze tekst van de evangelist nog eens goed naleest en er een kaart van Palestina bij haalt krijgt een klein lesje in aardrijkskunde. Hij leert vier namen van steden en landstroken in een ver land en misschien zal hij zich ook wel een voorstelling trachten te maken van dat Nazareth in Galiléa en van Bethlehem in Judéa. Is Palestina nog wel zulk een ver land? Ik ging er persoonlijk hard aan twifelen toen ik na een comfortabele tocht van acht uren door een vliegtuig van de K.L.M. naar het Heilige Land was gebracht. Des namiddags om vier uur was onze machine opgestegen van Schiphol en nog diezelfde avond stonden we op het vliegveld Lydda, in het hartje van Palestina. Het was begin Maart en in Amsterdam had het 's nachts flink gevoren. Er lag een dun vliesje ijs op de gracht tegenover mijn huis en over het vliegveld woei een gure wind, zodat de wachtende passagiers bibberden in hun jassen en mantels. Maar acht uren later was om ons een zwoele zomernacht, de diepblauwe Oosterse hemel koepelde met duizenden sterren boven ons en rondom het vliegveld van Lydda bloeiden de cactussen en geurden de sinaasappelbomen. In die tussentijd hadden we de ondergaande zon gezien boven de Zwitserse bergen, die roodgloeiend gekleurd waren en daarna . . . och, daarna hadden we ons een beetje verveeld terwijl de machine met rustig zoemende motoren ons transporteerde over de Adriatische Zee en Griekenland. De één legde een puzzle, de ander las een krant of een romannetje en allemaal lieten we ons wat verwennen met eten en drinken door de stewardess van het vliegtuig. Zo reist een moderne pelgrim van Amsterdam naar Jeruzalem! Maar avonturen beleeft hij helaas niet in het jaar 1951.

Daarna is een reiziger door Palestina ietwat beperkt in zijn bewegingen. Dwars door dit land loopt namelijk een grens, die zich met wonderlijke bochten en diepe insnijdingen slingert van Noord naar Zuid, van de Libanon naar de Rode Zee. Aan de éne kant van de grens bevindt zich het grondgebied van Israëel en aan de andere kant dat van Jordanië en Syrië. In Israëel wonen hoofdzakelijk Joden, die uit de gehele wereld naar hier zijn getrokken en aan de overkant wonen de Arabieren, die de Joden slecht gezind zijn. Eerst was er in 1948 een oorlog tussen Joden en Arabieren, nu is er een zogenaamde wapenstilstand, maar dagelijks zijn er kleine incidenten en schietpartijen aan

de grens, waarbij niet zelden doden vallen. Daarom is het reizen door Palestina ook niet zo gemakkelijk als in de tijd na de eerste wereldoorlog toen het in zijn geheel onder Engels bestuur stond. Wie wel eens in dat mooie boek gelezen

Nauw straatje in Nazareth

heeft van Morton, getiteld „In de voetstappen van de Meester” zal het gevoel gekregen hebben, dat men zonder enige belemmering van Nazareth naar Bethlehem kon reizen. Zo eenvoudig is het tegenwoordig niet meer, want Nazareth ligt nu in het Israëliisch en Bethlehem in het Arabisch deel van het Heilige Land. Tussen die beide is een dwaze, kunstmatige grens opgericht en het is voor een vreemdeling haast ondoenlijk een paspoort te bemachtigen dat voor beide gebieden geldig is.

Men kan Nazareth het beste bereiken van Haifa uit, want er is een regelmatige busdienst tussen die prachtige havenstad tegen de hellingen van de Karmel en het oord, dat zoveel herinneringen aan Jezus' prediking oproept. Treinen rijden er in Palestina maar heel weinig. Het verkeer wordt in hoofdzaak onderhouden door grote autobussen, die met hun sterke motoren alle hoogten gemakkelijk weten te nemen. Een autobusstation in een belangrijke plaats als Haifa of Tel-Aviv doet ook wel even denken aan onze spoorwegstations met hun perrons en

borden, waarop in het Arabisch, Hebreeuws en Engels staat aangegeven voor welke richtingen men er terecht kan. Zo is er in Haifa ook een perron, vanwaar men regelrecht naar Nazareth reizen kan.

Nazareth is tegenwoordig een flinke plaats, die bewoond wordt door Christen-Arabieren. Men ziet er de mannen met hun witte hoofddoeken, de zogenaamde kefia's en ook nog enkele gesluierde vrouwen. De kleurigste tafereelen bieden de nauwe straatjes, die met steile hellingen tegen de heuvels oplopen. Daar zitten links en rechts de Arabische kooplieden voor hun winkeltje en het is er een drukte van belang. Zwaarbeladen ezeltjes worden voortgedreven door een

brede goot midden in de straten en de winkels zijn in Maart kleurig door de sinaasappelen en citroenen, die dan net rijp van de citrusplantages komen. Gidsen lopen rond met hun gezelschappen van toeristen, gewoonlijk Amerikanen, die de synagoge willen zien waar Jezus heeft gepredikt en het woonhuis van Jozef de timmerman. Het is echter beter niet al te veel te geloven van alles, wat de gidsen ons willen wijsmaken en ons los te maken van het toeristenverkeer, dat hier helemaal uit de toon valt.

Buiten Nazareth is het heerlijk rustig en we kunnen daar nog altijd een indruk krijgen van het landschap, dat Jezus zag. Op een hoge heuvel, die heel het stadje beheerst, staat een mooie kerk, gewijd aan de jeugd van Jezus. Van daaruit is er een ver en prachtig uitzicht. In het Noorden zien we de witte toppen van het Hermongebirge met zijn eeuwige sneeuw, in het Westen is nog iets te ontwaren van de Karmel en van de witte zandstrook langs de Middellandse Zee. In het Oosten ligt diep en blauw het meer van Galiléa en Zuidwaarts zien we de koepel van de berg Tabor, een hele merkwaardige heuvel, die er net zo uitziet als ik me in mijn kinderjaren altijd een berg voorstelde. In het voorjaar bloeien felrode anemonen, wilde cyclamen en een soort van gele margrietten tussen de rotsstenen, waarop hagedissen liggen te zonnen, die bij de nadering van een mens snel wegschieten tussen de spleten. Een schildpad beweegt zich traag voort, zijn kopje rekkend en speurend naar links en rechts. Langs de landweggetjes zien we kleine karavananen voorbij komen, gewoonlijk twee ezeltjes, waarop de Arabieren rijden en dan vier kamelen, belast en beladen. Ze gaan zo rustig en langzaam en onverstoord, alsof het hele haastige moderne verkeer op de geasfalteerde hoofdweg hun niet aangaat. Het is alsof de eeuwen hier stilstonden en er niets veranderde sinds Jezus sprak over die wonder-mooie natuur en de leliën des velds, die zonder te wassen of te spinnen toch Salomo in al zijn heerlijkheid vele malen te boven gaan.

Wie in Nazareth komt, moet ook niet verzuimen een tijdje bij de bron te vertoeven, waar nog altijd de vrouwen water halen. De overheid van Israël heeft om hygiënische redenen de bron afgesloten, zodat het heldere water nog slechts met een dikke straal uit een waterleidingsbuis te voorschijn spuit. Hier is het een voortdurend af en aan van de vrouwen, die hun vaten komen vullen. Helaas raken de mooie aardewerken kruiken steeds meer uit de mode, ze zijn te zwaar en te breekbaar. Ze worden verdrongen door vierkante vleesblikken en afgedankte jerrycans, maar de vrouwen dragen het water nog steeds op hun hoofd. Daardoor hebben ze ook zulk een fiere, kaarsrechte houding en een sierlijke gang, niet alleen wanneer ze met hun watervoorraad op het hoofd van de bron naar huis zich spoeden. Het staat vrijwel vast, dat ook Maria op deze plaats dagelijks water heeft geput voor haar gezin en we kunnen dat haast niet zonder ontroering bedenken. Toch heeft het moderne leven Nazareth ook in zijn greep, het is geen ongeschonden reservaat uit de tijd van Jezus. Toen de autobus me weer uit het stadje naar Haifa bracht was het laatste wat ik van Nazareth zag de foei-lelijke gevel van een bioscoop, die reclame maakte voor een sensationele film. Ik zag nog net de titel: „The Jungle-Princess”

stond er, en de kleurige plaat verkondigde, dat er door deze „prinses” in elk geval behoorlijk geschoten zou worden.

We weten niet hoe Jozef en Maria van Nazareth uit naar Bethlehem zijn gereisd. De evangelist, die ons het verhaal vertelt, laat ons in het onzekere over de reisroute. Het is mogelijk, dat ze naar zijn voorstelling recht naar het Zuiden zijn getrokken en zo Jeruzalem hebben bereikt. Zij moesten dan dwars door het gebied der Samaritanen reizen, maar omdat deze de Joden niet gunstig gezind waren, namen velen uit Galiléa de route, die door het Over-Jordaanse

De berg Tabor

leidt. Van Jezus zelf wordt als iets heel bijzonders verteld, dat hij het Samaritaanse land niet schuwde en b.v. een lang gesprek kon hebben met een Samaritaanse vrouw bij de bron van Sichar, waarover de evangelist Johannes in het 4e hoofdstuk allerlei bijzonderheden weet mee te delen. Tegenwoordig kan een reiziger in Israël noch langs het Over-Jordaanse noch door het vroegere Samaritaanse gebied trekken. Beide gebieden zijn Arabisch en daarom is hij aangewezen op de lange en smalle kuststrook, die Galiléa met Jeruzalem verbindt. Zijn geriefelijkste vervoermiddel is daarbij alweer de autobus. Deze brengt hem langs een welgebaande autoweg zuidwaarts. Lange tijd ziet hij daarbij in het Westen de Middellandse Zee met haar helder water. Dikwijls passeert de autobus een moderne Joodse nederzetting met rechthoekige witte huizen, rechte straten, omzoomd door eucalypten en cypressen. Zo snelt de expresse-bus recht toe recht aan van Haifa uit naar het Zuiden, totdat hij afslaat naar het Oosten en het gebergte van Judéa binnenrijdt.

Er is een opvallend verschil in landschap tussen de heuvels van Galiléa en het gebergte van Judéa zonder dat men zo gemakkelijk kan zeggen, waar dat verschil in zit. In het algemeen is Galiléa veel liefelijker dan Judéa. Het gebergte is ruig en onherbergzaam rondom Jeruzalem. De kale rotsstenen zijn veel talrijker dan de planten en de bomen, ook al doet de tegenwoordige regering van Israël al zijn best om bossen aan te planten. Opkijkend tegen een helling had ik soms de indruk, dat de hele heuvel met kudden schapen bedekt was, maar als ik iets scherper toezag bleek, dat het allemaal grijze rotsen waren. Het gebergte van Judéa is zo ruig, dat we ons kunnen voorstellen hoe

Kleine karavaan op landweggetje

daarbij mensen behoorden als Johannes de Doper met zijn kemelsharen kleed, die aan de rand van de woestijn bij de Jordaan predikte. Temidden van dit gebergte ligt Jeruzalem, maar eerst op het laatste ogenblik wordt de stad zichtbaar. Dat komt, doordat onze autobus de stad nadert van de Westkant en aan die zijde zijn de bergen hoger dan de hoogste punten van de stad. We rijden dwars door nieuwe woonwijken tot dicht onder de grijze muren van de oude stad. Het is in het nieuwe Jeruzalem één en al bedrijvigheid langs de wegen, want met een kolossaal tempo worden daar huizen gebouwd. Toen ik na twee maanden langs dezelfde weg kwam herkende ik sommige stukken niet meer, doordat er grote woonflats verrezen waren op plaatsen, waar ik aanvankelijk alleen nog maar de arbeiders had zien hakken in de rotssteen. Dwars door Jeruzalem loopt weer de dwaze grens tussen Joden en Arabieren. De grijze muur van de oude stad is o.a. zulk een grens en daarom kan de bezoeker van Israël wel de Olijfberg aan de Oostkant zien liggen, maar die berg zelf beklimmen kan hij niet. Om diezelfde reden kan hij ook niet in Bethlehem komen.

Toch wilde ik Israël niet verlaten zonder toch nog een glimp van Jezus' geboorteplaats te hebben opgevangen. Nu kon men een eindweegs ten Zuiden van Jeruzalem komen langs een weg, die op Israëls grondgebied ligt. Op deze weg is in 1948 hevig gevochten toen de Egyptenaren bezig waren tegen Jeruzalem op te trekken. Nog kan men links en rechts huizen zien, waarvan de muren door tientallen kogelgaten beschadigd zijn. Het ergst is de nederzetting Ramat Rachel toegetakeld. Toen we op het platte dak van de eetzaal geklommen waren, zagen we de watertanks doorzeefd met kogelgaten en volkomen onbruikbaar verwrongen achtergelaten. Van deze hoogte dan heb ik dat beroemde Bethlehem zien liggen. Het was zo dichtbij, dat de geboortekerk met het blote oog te onderscheiden was, terwijl we met behulp van een goede kijker zelfs de mensen in de straten konden waarnemen. Rechts van ons slingerde zich door het dal de weg van Jeruzalem naar Bethlehem, die voor de Arabische oorlog aan de bewoners van de grote stad een prettige wandeling bood op een rustige feestdag. Nu ligt die weg vrijwel verlaten en de wandelingen moeten uitgesteld worden tot betere tijden. De vijandschap tussen de Arabische en de Joodse wereld heeft ook hier een soort van „ijzeren gordijn" opgericht.

Het landschap, dat we van de hoogte van Ramat Rachel af overzien is weer van een verrukkelijke, maar ruige schoonheid. In het Oosten ligt de woestijn, niet een wijde zandvlakte maar een kaal en grijs gebergte. Woest en somber is dit gebergte, waarlangs de reiziger afdaalt naar de Dode Zee. De weg naar Bethlehem heeft daarbij vergeleken een zekere fleurigheid, al moeten we iedere gedachte aan een Hollandse landweg laten varen. Het is er zo verschrikkelijk boomloos en steenachtig! En vooral wanneer in het begin van Mei de tijd van de zogenaamde spade regen voorbij is en maanden achtereen een onbarmhartige zon uit wolkeloze blauwe hemel het land geselt, valt het niet mee te lopen langs Palestijnse wegen.

Maar boeiend is het reizen tussen Nazareth en Bethlehem, omdat allerwegen de bijbel spreekt en de verhalen niet meer zijn als sprookjes van heel ver en heel lang geleden. Lang geleden blijft het nog wel, maar ver is het niet meer. We zien het landschap, waarvan de evangelist zich voorstelde, dat daarlangs Jozef en Maria gingen en de wijzen uit het Oosten reden op hun lastdieren. En beneden in het dal ligt het mooie Arabische plaatsje Bethlehem met zijn geboortegrot en zijn Christelijke kerken. Misschien was het ook wel goed, dat we het alleen maar uit de verte zagen in zijn liefelijkheid en gespaard werden voor de teleurstellingen van het oponthoud in Nazareth. We konden ons nu tenminste verbeelden, dat we een landschap en een horizon zagen, die niet veel verschilden van de bergen en dalen, waartussen David eenmaal als herdersknaap had gedwaald. We kunnen maar niet ophouden het telkens tegen onszelf te zeggen: hier zwierf de herder rond, die Koning zou worden in Jeruzalem en de stamvader van het geslacht, waaruit Jezus geboren werd. En daarom trokken in de volheid der tijden, toen de Romeinen over Palestina heersten, Jozef en Maria van Nazareth naar Bethlehem. En ook dat Bethlehem zien we liggen met zijn witte huizen, temidden van eucalypten en cypressen alsof het een Arabisch dorp in Palestina is, zo maar een dorp als vele andere . . .

De Eerste door D.A. Cramer Schaap

Weet je, wie het allereerst
Bij de kribbe kwam?
't Oude dikke Moederschaap
met een heel klein lam.

Vlak na haar de bonte koe
Met haar kalf er bij;
Ezel, hondje, geit en paard
Sloten saam de rij.

En ze stonden bij het Kind
En ze keken 't aan.
Daarna zijn ze allemaal
Stil weer weggegaan.

Uren later kwamen toen
De drie herders pas,
Want die wisten eerst niet eens
Waar het Kindje was!

De Drie Koningen het laatst,
Hoog op hun kameel,
En met mantels, niet van wol,
Maar van zacht fluweel!

En 't was grappig: ieder dacht
Dat hij 't eerste kwam....
Maar de eerste wás het schaap
Met het kleine lam.

Keetje's blijde Kerstfeest

EEN VERTELLING UIT DE MIDDELEEUWEN

door

J. E. KUIPER

Het kleine huisje lag midden in het welland, een heel eind verwijderd van het dorp, waar de kerk, het klooster en de herberg waren. Wie het van verre zag liggen, dacht dat het alleen maar een dak was, met van voren en van achteren een muurtje, want de zijmuurtjes waren zo laag dat zelfs een kind, dat rechtop stond, gemakkelijk de rand van het dak pakken kon. Aan de voorkant was een deur en aan de achterkant een raampje, maar dat zat de hele winter met een luikje dicht, anders werd het binnen te koud en te nat.

In het huis was maar een enkele kamer; dat was de keuken, de slaapkamer en de stal tegelijk. In een hoek stond de koe, met de geit er naast, een hokje was afgeschoten voor het varken en op de balken van het dak sliepen de kippen en de haan. En een hond was er ook, een grote, ruige hond, die met de kop op de poten voor de schouw lag te slapen.

Verder stonden er twee bedden in de kamer. In het ene sliep Grootvader, en de twee jongens, Krefis en Nelis, die 10 en 11 jaar oud waren, lagen eronder. Het tweede bed was van Vader en Moeder; Keetje, de zuigeling, lag in Moeders armen.

Klaasje, een jongetje van vijf, hoorde ook in dat bed te slapen, aan het voeten-eind. Maar hij viel er altijd uit, als Vader zich uitrekte en daarom was hij er maar onder gekropen, tussen Keetje, zijn zusje van negen, en de appels, die daar ook opgeborgen waren.

Daar vond hij het veel prettiger, want de appels roken lekker, al begonnen ze een beetje te rotten, omdat het al een paar maanden geleden was, dat ze geplukt waren. En Keetje was altijd erg lief voor hem; hij was haar lievelingsbroertje.

Het was nog helemaal donker in het huisje en iedereen sliep. Maar opeens begon de haan te kraaken en met zijn vleugels te klapperen. Niet zo lang en zo hard als hij dat in de zomer deed, maar toch zo, dat niet alleen zijn kippen er wakker van werden, maar ook Keetje. Ze gluurde van onder het bed de kamer in, maar ze kon nog niets onderscheiden; nog geen sprankje licht kwam door de reien van de deur of het luik naar binnen.

Toch hoefde ze niet lang meer te wachten, voor ze iets zien kon, want Moeder was ook wakker geworden. Keetje hoorde haar flinieren tegen de zuigeling, nu stapte Moeder uit bed en liep, heel voorzichtig, op de ras, naar de schouw. Even gromde de hond, toen hij opzij geduwd werd. Daarna ritselden er takken en rijkhout; je hoorde ze knappen, als Moeder ze over haar knie in stukjes

brak. En nu tikte het vuurslag. Keetje had haar hoofdje met het blonde piekhaar, dat altijd in de war zat, een eind naar voren gestoken, want nu kwam het heerlijkste ogenblik van de dag. De vonk sprong in de tondeldoos, Moeder blies: nu kwam er een vlammetje en nu begon ook het rijshout te branden! Het was niet meer donker in de kamer en toch nog heerlijk veilig en stil. En bij het licht van de vlam kon je Moeders gezicht zien, haar lieve trouwe gezicht met de goedige ogen.

Een poosje bleef het nog net zo heerlijk als dit eerste ogenblik, tenminste, bijna net zo heerlijk. Want Moeder was wel van het vuur weggegaan, zodat je haar niet meer zien kon, maar je hoorde haar wel. Ze was de koe gaan melken.

En ze wist niet, dat Keetje wakker was, dus riep ze haar niet, om met dit of dat of met nog iets anders te helpen.

De anderen sliepen nog: die konden dus ook niet roepen en verbieden. Alleen Klaasje was wakker, net als zij, en lag, samen met haar, naar het vuur te kijken. Straks, als Moeder klaar was met melken, zou ze de grote ijzeren pot boven het vuur hangen om pap te koken. En dan zou Keetje, met Klaasje, onder het bed te voorschijn kruipen en vragen, of ze vast een beetje warme melk mochten drinken.

Misschien mocht dat wel, als Vader en Grootvader en de grote jongens nog sliepen en er niet over mopperen konden.

Maar een ogenblik later had Keetje zelf alles bedorven, door een hele grote gil te geven. Moeder was er zo van geschrokken, dat ze de melkemmer omgegooid had: straks zou ze pap moeten koken met een heleboel water er in. Vader, Grootvader en de broers waren er wakker van geworden en ze gromden en mopperden, dat het verschrikkelijk was.

Wat moesten ze beginnen, zo vroeg wakker, in het hartje van de winter! Er was voor mannen immers niets te doen de hele dag!

„Stout kind, kun je niet stil zijn!”

„Ik kan het niet helpen,” snikte Keetje. „Het vette varken plaagt ons weer!” Al een hele tijd lang was er een plank stuk van het hokje, waarin het varken opgesloten hoorde te zitten. Daardoor kwam de dikzak er telkens uit en dan wandelde hij regelrecht naar het grote bed, omdat daaronder de appels lagen. Zijn natte snuit had hij tegen Keetje's gezicht geduwd, hij had op Klaasje's handje getrapt, nu snoepte hij van de appels en hij rook zo vies. O bah, hij rook zo vies!

Keetje had een hekel aan hem en ze probeerde hem weg te duwen. Maar het varken was veel groter en sterker dan zij, hij trok er zich zelfs niets van aan toen ze onder het bed te voorschijn gekropen was en probeerde hem aan zijn krulstaart weg te trekken.

„Laat dat beest toch met rust.” suste Moeder. „Het is gauw Kerstmis, dan wordt hij geslacht!”

Maar nu begonnen Grootvader. Vader en de jongens niet alleen te brommen en te mopperen, maar ook ruzie te maken met elkaar.

Gauw Kerstmis, gauw Kerstmis: Vader geloofde het niet. Van Sint Maarten af. de dag waarop de armen met lichtjes langs de huizen lopen om giften op te halen, had hij elke morgen een krasje op de balk gezet. En nu had hij er nog lang niet genoeg. Hoeveel het er waren wist hij niet precies, want hij kon slecht tellen en hoeveel hij er hebben moest wist hij ook niet: 't was hem wel verteld, maar hij vergat het zo gauw weer. Maar het waren er toch bepaald nog te weinig.

„Dan heb je zeker zo nu en dan vergeten een krasje te zetten.” zei Grootvader. „Of je hebt het op een verkeerde balk gezet. Want aan het zoemen van de bijen kan je horen, dat het gauw Kerstmis wordt. Ze oefenen zich voor het zingen in de Heilige nacht en een dier vergist zich niet.”

„Ja,” schreeuwden Krelis en Nelis, „u hebt gelijk. De boerin van de grote hoeve was al bezig ronde koeken te bakken, dat doet ze altijd. als het Kerstmis wordt!”

„En ik heb toch nog te weinig streepjes!” hield Vader vol.

Moeder probeerde hem te sussen.

„Stil nou toch, stil,” zei ze. Misschien willen de bijen dit jaar wat langer oefenen dan anders. En misschien zijn er ook het ene jaar wat minder dagen tussen Sint Maarten en Kerstmis dan het andere. Wie zal het zeggen. 't Begint toch ook niet ieder jaar op dezelfde dag te vriezen of te dooien?”

Maar juist toen ze dat gezegd had klonk bij de deur gezang en even later werd er geklopt. Nelis liep naar de deur, schoof de grendel weg en drie oude mannen in grijze mantels kwamen binnen.

Dat waren monniken uit het klooster, die elk jaar door de prior uitgezonden werden om langs de huizen en hoeven Kerstliederen te zingen. Dan wisten de mensen, dat ze naar de kerk moesten komen om de middernachtmis bij te wonen en ze werden er meteen aan herinnerd een gift mee te nemen voor de kloosterbroeders, die zonder dat in de winter geen eten hadden.

Kinder swycht, so moog die horen
esse mundi gausia

Hoe Heer Jezus is geboren
inte sunt solemnia!
O Virgo Maria. Dei plenar gratia!

zongen zij.

En de kinderen zwegen ook werkelijk, niet omdat ze veel begrepen van het lied, maar omdat ze vreemden zagen. En bovendien, omdat die vreemden een belangrijke boodschap kwamen brengen.

Kerstmis, het grote winterfeest, was gekomen!

Toen het lied ten einde gezongen was zette Moeder de ijzeren pot met pap op tafel en de broeders schikten mee aan: ze kregen de krukjes, die anders door Krelis en Nelis en Klaasje gebruikt werden: die jongens konden wel staan. En ze mochten de lepels gebruiken van Keesje en Keetje en Moeder, want Keesje was weer in slaap gevallen, die kon straks wel eten. En Moeder kreeg zo nu en dan een hap van Vader mee en Keetje deed hap om hap met Grootvader, zo kreeg iedereen zijn deel.

Borden had niemand nodig: je kon best met je allen uit de zelfde pot lepelen.

„En weet jij nu wel wat het betekent, dat het morgen Kerstmis is?” vroeg de oudste monnik aan Klaasje. Hij was een man met grijze haren en

vriendelijke blauwe ogen en hij streekte de jongen over zijn ruige bol.

„Natuurlijk weet ik dat!” riep Klaasje. „Nou wordt het vette varken geslacht en dan kan hij ons nooit meer plagen 's morgens vroeg.

De vriendelijke Broeder schudde het hoofd.

„Weet jij het?” vroeg hij aan Keetje.

Keetje herinnerde zich nog wel wat van het vorige Kerstfeest, en zelfs wel van de keer daarvoor.

„Nu mag Moeder twaalf dagen niet spinnen,” vertelde ze, „en het hele huis moet schoongemaakt en versierd, er moeten ronde koeken gebakken en morgen mogen we zoveel eten tot we misselijk zijn,” vertelde ze.

Weer schudde de monnik het hoofd.

„Weet je niets van het Kindje, dat geboren is?” vroeg hij. Keetje schrok.

„Nee,” zei ze. „En een kindje hebben we hier ook niet nodig. Er is geen enkel

plekje meer over, waar het zou kunnen slapen. Niet in een bed en ook niet eronder! 't Zou in de as voor de haard moeten liggen en dan wordt het zo vreselijk smerig!"

De monnik zuchtte. Hoe moest hij dat kleine meisje iets uitleggen, dat veertienhonderd jaar geleden gebeurd was? Het kind wist niet wat veertienhonderd was, het wist niet eens, wat een jaar was! En hij had ook geen tijd, de andere broeders stonden al bij de deur en riepen hem, want ze moesten bij alle huizen en hofsteden zingen. Dat had de prior van het klooster gezegd, want niemand had een kalender, behalve hij, en dus moest hij de mensen laten waarschuwen, dat ze naar de mis moesten komen vannacht.

En toch wilde hij niet zó weggaan van het kleine meisje. Hij zei tegen haar: „Als je vannacht in de kerk komt, zal ik je wat moois laten zien. En dan zul je nooit meer vergeten, wat Kerstmis betekent!"

Toen was hij weg, en nu moest ook iedereen in het kleine huisje aan het werk. Grootvader ging naar buiten: om alle vruchtbomen bond hij een krans van stro, als versiering, behalve om twee, die in de herfst slecht hadden gedragen. Die kregen een klap met de bijl. voor straf.

Vader ging ook naar buiten: hij moest het vette varken slachten. En daarbij hadden Krelis en Nelis hem kunnen helpen. maar ze deden het niet. Ze liepen weg, om met andere jongens over de dorre akkers te dansen en te springen en daarbij liedjes te zingen. En toen ze thuis kwamen, zagen ze van boven tot onder grijs van de modder en ze waren zó misselijk, dat ze verklaarden, nooit in hun leven meer iets te willen eten.

Want de boeren geloofden, dat door dat dansen en zingen de akkers vruchtbaar werden, dus tracteerden ze de jongens, die het deden, op alles, wat ze maar hebben wilden. Spekpannekoeken, bonen en erwten, en grote potten gerstebier. Als de jongens dat gedronken hadden konden ze nog mooier zingen dan te voren.

„En nu willen jullie zeker naar bed," zei Moeder.

Maar daar hadden de jongens nog helemaal geen zin in. Ze gingen zich dadelijk wassen en Moeder moest, uit de grote houten kist die in een hoek stond, kleren voor ze zoeken. Een lakense broek en een wambuis en een muts: 't pakje van de een was wat groot, van de ander wat klein, maar wat hinderde dat? Toen ze hun gezichten en hun handen hadden gewassen vonden Krelis en Nelis zelf, dat ze er keurig uitzagen en samen gingen ze op weg, naar de nachtmis.

Daar kwam Grootvader binnen: moe van het werken.

„Nu gaat u zeker naar bed?" vroeg Moeder.

Maar dat wilde Grootvader helemaal niet. Hij zocht in de kist naar zijn beste kleren, naar zijn hoed, die kaproen heette en waarvan hij nooit wist, wat de voor- en wat de achterkant was. Maar hij vond er zichzelf toch erg netjes mee. Toen kwam Vader binnen met de kop van het varken: dat werd feest-eten voor morgen, samen met erwten en bonen en ronde koeken, die Moeder gebakken had. En daarna ging hij nog eens naar buiten om een geweldig groot stuk hout te halen: het wortelstuk van een grote dikke wilgenboom, die hij met

grote moeite omgehakt had. Hij hijgde en zweette ervan, maar hij keek vol trots naar zijn blok. „Dat is ons Kerstblok,” zei hij. „Je zal eens zien, hoe licht de kamer wordt, als dat morgen brandt.”

„Jaja ja,” zei Moeder. „En nu ga je zeker gauw slapen?”

Maar dat wilde Vader niet. Ook voor hem kwamen er mooie kleren uit de kist, hij trok ze aan en ook hij zette een kaproen op zijn hoofd en toen ging hij weg, naar de nachtmis.

„Dan zullen wij maar gaan slapen!” zei Moeder tegen Keetje. „Je mag naast me komen liggen in bed, omdat je me zo flink geholpen hebt de hele dag. En Vader komt toch niet thuis voor morgen vroeg.

Keesje en Klaasje sliepen al: die had Moeder in Grootvaders bed gelegd voor deze ene keer. Maar Keetje wilde niet slapen. „Ik moet naar de kerk,” zei ze.

„De Broeder heeft het gezegd: hij moet me iets laten zien.”

En of Moeder nu zachtjes mopperde en bromde en zei, dat dat niet ging,

Keetje liep naar de grote kisten en vond er een rokje in en een jakje, dat haar bijna paste. 't Was wel wat groot, maar als ze het over haar andere kleren aantrok ging het wel en als ze een mutsje op haar ruige ragebol zette, zag niemand, dat ze nooit haar haren kamde.

„Kijk eens, Moeder, hoe mooi ik ben?”

Nog nooit in haar leven had zij zo iets aangehad. Ze danste er de kamer mee door en daarvan werd Klaasje, haar lievelingsbroertje, wakker, en toen wilde die ook verkleeden. Moeder vond ook werkelijk een mooi buisje voor hem in de grote kist; het paste hem precies en stond allerliefst. Maar een broekje was er niet meer: wel een rokje. Een mooi, gestreept rokje, waar een boezelaartje overheen gedragen moest worden. Toen hij dat aan had, en er ook nog een kapje op zijn warrige haren werd gezet, zagen Keetje en hij er als twee aardige zusjes uit. En

Moeder was zo trots op ze, dat ze nu zelf ook lust kreeg, naar het dorp te gaan. Ze trok zelf haar mooiste jurk aan, sloeg een deken om Keesje, de zuigeling, en stapte naar buiten.

Eerst het drassige weiland door, toen tegen het glibberige dijkje op, toen het slingerpaadje langs, dat boven over de dijk liep. Een smal paadje, vol gaten en kuilen en plassen!

En wat was het donker! En wat regende het! En wat was het akelig, dat het pad zo smal was, dat de twee kinderen niet naast Moeder konden lopen. Hand in hand gingen ze voorop, terwijl Moeder met de zuigeling achteraan kwam.

„Is het nog ver?” vroeg Klaasje telkens aan Keetje. En Keetje, die zelf deze weg nog nooit tot het einde toe gegaan was, antwoordde telkens moedig: „O nee, hoor, nog maar een klein eindje.” En dan bevestigde Moeder, die achter haar liep, en die ook niet precies meer wist hoe ver het was (want alleen als jong meisje ging ze soms naar het dorp, en toen droeg ze geen dikke zuigeling in haar armen): „O nee, we zijn er bijna!”

En gelukkig waren er ook telkens mooie en prettige dingen. Langs de weg lagen een paar grote boerenhoeven en daar hadden de bewoners de luiken voor de vensters weggenomen en de deur wagenwijd opengezet. Onder elke schouw was een vuur aangelegd, waarin Kerstblokken brandden, zo groot, dat dat van Vader er klein bij leek. En nu straalde het licht van het vuur door vensters en deuren naar buiten en verlichtte het pad van de kerkgangers.

Ook hoorden de kinderen, nu hier en dan daar, het tevreden geblaas van schapen en het geloei van koeien, nu en dan door een nijdig blaffen van honden onderbroken. Als straks de kerkklokken luiden zouden, te middernacht, ter ere van het Kerstekind, dan moesten de dieren dat ook kunnen horen. zo goed als zij er bij hadden mogen zijn, toen in de eerste Kerstnacht de boodschap aan de herders gebracht werd en toen het Kindje Jezus in de stal lag. Daarom werden ze vast naar buiten gebracht, uit de benauwde huizen en hokken. naar de stille, donkere nacht.

Eindelijk kwam het dorp in het zicht. Maar voor ze er waren, schrikten Keetje en Klaasje vreselijk: opeens dook er, uit de duisternis, een groepje wonderlijke gestalten op, gehuld in zwarte kleren. „Broe-hoe-hoe!” schreeuwden ze en daar kwamen ze op de late kerkgangers af.

„Moeder, Moeder, o Moeder!” schreeuwde Klaasje en Keetje was zo geschrokken, dat ze zelfs geen geluid uitbrengen kon.

Ook Moeder schrok even, maar het volgende ogenblik riep ze boos:

„Ondeugende bengels, willen jullie dat wel eens laten! Zien jullie niet, dat ik kleine kinderen bij me heb?”

„Oe-hoebroehoe!” schreeuwden de spoken nog eens. Maar nu had Moeder de voorste te pakken en trok hem zijn hoofddeksel af. En daar stond haar eigen oudste, haar ondeugende Nelis, die met zijn vriendjes de kerkgangers aan het plagen was. Krelis, zijn broertje, was er ook bij.

„Wij zijn de herders, de herders van Betterem!” riep hij. Bethlehem bedoelde hij, maar hij kon het woord niet goed uitspreken en van het verhaal van de herders en de engel hadden ze nog nooit gehoord. Maar het was in dit dorp en

in alle andere dorpen in de wijde omtrek, gebruik dat de jongens gemaskerd mochten rondzwerven in de Kerstnacht. En dus deden ze eraan mee, zonder te weten, wat het eigenlijk betekende.

't Was zo'n leuk spelletje en dikwijls schrokken niet alleen de vrouwen en kinderen, maar ook de mannen — die toch zelf vroeger ook zo rondgespookt hadden — van hun gegier en gegil.

Maar nu was het dorp eindelijk bereikt. Allereerst kwamen ze bij de herberg; waarvan, net als bij de boerderijen, deur en ramen openstonden. Het licht straalde naar buiten.

Want ook daar brandden, in de open haard, geweldige blokken hout. En om de tafel zaten oude mannetjes met elkaar bier te drinken en te zingen. Grootvader was er ook bij en nu stond zijn kaproen niet alleen meer verkeerd om, hij stond ook scheef en kwam hoe langer hoe schever te staan. Want Opa wiegde met zijn hoofd heen en weer en nu eens sloeg hij een vriend op de schouder en dan een vriend hem.

„Is dat nu Kerstmis?“ vroeg Keetje, terwijl ze naar binnen keek.

„Nou ja, dat hoort er bij,“ zei Moeder.

„Maar nu moeten we vlug doorlopen, anders is de dienst in de kerk al begonnen voor wij er zijn.“

Daarin vergiste ze zich gelukkig. Toen ze bij de kerk kwamen, was de deur nog gesloten. Daarom hadden de kerkgangers, waarvan sommigen al uren geleden aangekomen waren — niemand had immers een klok, zomin als iemand een kalender bezat — grote vuren aangelegd en nu zaten ze daaromheen te eten en te praten.

't Was ook zo heerlijk, hier bijeen te zijn: er waren mensen, die het hele jaar nooit vreemden zagen, behalve op de enkele feestdagen, als ze naar de kerk gingen. Hier ontmoetten ze familieleden en vrienden uit hun jeugd en alleen hier hadden jongens en meisjes een kans om elkaar te leren kennen. De stemming werd hoe langer hoe vrolijker en opeens haalde een magere man onder zijn jas een viool te voorschijn en begon te spelen. En daar schenen de anderen op gewacht te hebben, dadelijk vormden zich paartjes en iedereen begon te dansen. Zelfs Vader wilde meedansen, maar Moeder was te moe en bovendien moest ze op kleine Keesje passen. Daarom nam Vader zijn dochttertje Keetje op de schouder en danste met haar om de vuren.

Dit is de dag der vrolijkheid
Al in des Konings hove!

zongen de mensen.

Keetje, die eerst erg moe en slaperig was geweest, werd er klaar wakker van en schaterde van de pret. Het speet haar, dat de kerkklokken begonnen te luiden en een eind aan de pret maakten.

Tegelijk met het luiden van de klok waren de kerkdeuren opengegaan en de mensen traden binnen. En wat Keetje nu zag zou ze nooit vergeten.

De hele kerk straalde van licht, een veel klaarder en helderder licht dan zij ooit in haar leven gezien had. Want langs de muren brandden kaarsen en het licht van die kaarsen werd weerspiegeld door de witte wanden en door de

beelden, die in bonte kleuren geschilderd waren. Gouden kronen droegen die beelden en sommige hadden witte vleugels en krullende haren die tot over hun schouders hingen.

Maar niet alleen de beelden waren zo prachtig uitgedost: er liepen in de kerk ook mannen rond met heerlijk-mooie kleren aan. En wat rook het hier verrukkelijk! En waar kwam toch de prachtige muziek vandaan, die ze hoorde? Keetje werd er duizelig van.

„Is dit nou Kerstmis, Moeke?” vroeg ze. Maar Moeder wou geen antwoord geven; andere mensen begonnen te mopperen, dat ze stil moest zijn. Keetje begon te huilen en toen ook Klaasje. Moeder wist niet beter te doen dan met de kinderen naar buiten te gaan.

Maar wie kwam daar op hen toe? De vriendelijke oude Broeder, die vanmorgen bij hen geweest was!

„Zo, zo, zijn jullie gekomen?” vroeg hij. „En hoe vond je het Kerstfeest? Is het niet prachtig?”

Keetje knikte, maar haar kleine gezichtje zag bleek en strak van ernst. „Ikke ben er zo erg moe van!” zuchtte ze.

Toen glimlachte de oude Broeder en hij begreep. „Kom maar eens mee,” zei hij. „Het allermooiste heb je nog niet gezien.”

En met Keetje aan de hand en Klaasje op de arm ging hij langs een klein paadje naar het klooster, dat vlak naast de kerk lag. Moeder volgde, met Keesje, die rustig sliep.

Ze behoefden maar een heel klein eindje te lopen, toen stonden ze in de kapel van het klooster. Die was klein en gezellig, er brandden twee kaarsen, die een rustig licht verspreidden. En er waren geen andere mensen: ze waren er fijn met hun viertjes of vijfjes, hoe je het noemen wilde. Keesje, die sliep, hoefde je eigenlijk niet mee te tellen.

„Kijk!” zei de oude Broeder toen.

En wat Keetje toen zag was zo mooi, dat ze eerst niet recht wist of het echt was en levend, of dat het beelden waren. Nee, nee, het moesten beelden zijn, want ze bewogen niet.

Het waren de beelden van een man en een vrouw, die geknield lagen voor een kribje, waar een kind in lag. Het allermooiste Kindje, dat Keetje ooit gezien had. Het had blonde krulletjes en het lachte tegen haar. Wat was het heerlijk om daar naar te kijken! Je werd er niet moe van, je kreeg er geen pijn in je oogjes van. En wat was het prettig stil hier: alleen heel uit de verte hoorde je de muziek uit de kerk!

„'t Is nog mooier dan wanneer Moeder 's morgens het vuur aanmaakt,” zei Keetje.

„Ja,” zei de Broeder, „en weet je nu, wat Kerstmis betekent? Het is even heerlijk, aan God te denken als naar dit Kindje te kijken. Want dit Kindje is op aarde gekomen om de mensen de vrede te brengen en het geluk. Het enige werkelijke geluk, dat er bestaat.”

Toen bracht hij Keetje, met haar Moeder en haar broertjes, weer naar buiten en nadat ze een poosje bij het vuur gezeten hadden, keerden ze naar huis terug.

Het vogeltje

door

MIEN LABBERTON

Het was mis met Jan-Jacob. Dat wist je meteen aan de manier, waarop hij de trap kwam afbolderen. Het scheelde niet veel, of zijn hoofd was er eerder dan zijn voeten. Hij greep zijn fiets, die nog onder de trap stond, graaide wat van de kapstok, dat hij, alsof hij het vermorzelen moest, in een van de achtertassen frommelde. De voordeur open, weer dichtgesmakt, de stoep af, boém, en weg.

Moeder stond hem van achter de dunne gordijntjes na te kijken. Dat merkte hij gelukkig niet, anders had hij nog wilder gejakkerd.

Och, och, dacht ze, wat heeft hij het weer te pakken. Wanneer zal die jongen toch ooit eens wat minder driftig en lichtgeraakt worden. En dat zal toch heus moeten. Ik wou dat ik hem helpen kon. Maar hij moet het zèlf doen.

Terwijl ze zo dacht, was Jan-Jacob al een heel eind weg. Eigenlijk wist hij zelf nauwelijks waar hij reed. Hij wist maar twee dingen: niét langs het voetbalveldje, hij had geen zin aan de andere jongens, en niét de kant van het station op, waar hij Vader tegen kon komen. Nu, dan bleven er niet zo heel veel andere kanten over. En zo ging hij vanzelf de buitenweg op, die naar de uiterwaarde voerde.

Het was vinnig koud. Op een ogenblik stapte hij van zijn fiets, sjoerde de dikke wollen pullover, die Moeder voor hem gebreid had, uit de tas en trok hem aan. Het was of deze verstandige daad hem wat kalmeerde; toen hij weer op het zadel zat, reed hij gewoner, wel hard, maar niet zo onbekookt wild. Hij voelde toen ook opeens, dat het wel scherp koud was, maar toch mooi weer. De zon scheen over de oude knotwilgen en je zag al hun takjes helder afsteken tegen de winterlucht. Jan-Jacob vond dat een mooi gezicht. Terwijl hij er naar keek, kwam er een andere trek om zijn mond en een andere glans in zijn ogen. Hij bedacht, dat hij nog best om de verlaten steenoven heen kon fietsen, voor het donker zou zijn. Een heel eind was het wel. Maar langs de oude bosweg terug, dat sneed een flink stuk af. En dan, hij fietste toch zeker voor zijn plezier?

Hij had opeens het gevoel of iemand hem een por in zijn ribben gaf. En hij wist ook wel waardoor dat kwam. Hij fietste niét voor zijn plezier. Hij was weggetrapt van huis, omdat hij spinnijdig en woedend was geweest. En hij was het nóg. Een mooie Kerstvacantie! Uitgevraagd om te komen logeren, en hij moest antwoorden, dat het niet kon, omdat de treinreis te duur was. Vaders ziekte had zoveel geld gekost. Alsof hij dat helpen kon!

Opeens zag hij iets, dat zijn gedachten helemaal in een andere richting stuurde.

Langs de berm van de weg stooft een konijntje voor hem uit. Het grappige witte staartje strak omhoog, de lange oren plat, het grijsbruine ruggetje gestrekt en dan weer bol omhoog, zo snelde het diertje nog vlugger voort dan Jan-Jacobs fiets, en opeens verdween het in een holletje. Hè, jammer. Wat een leuke vluggerd was dat. Zou het daar ergens wonen? Een holletje hebben met ingangen en uitgangen? Misschien wel een uitgang in het bos. Zou het waar zijn, dat ze de in- en uitgangen bewaakten voor indringers? Misschien maar een sprookje. Toch eigenlijk wel leuk, om wat meer van dieren af te weten. Vader hield van vogels. Moeder het meest van planten. En hij? Och, hij hield nog nergens van. Nou ja, natuurlijk wel van voetballen en een leuke film en zo. En van . . . och ja, ook wel van school. Waar zou dat konijntje nu van leven, zo in de winter? Toch eens aan Vader vragen straks. Verdraaid, hij was al bij het meertje. Maar het was nu een ijsveldje.

Jan-Jacob stapte van zijn fiets. Hij moest eens even zien hoe dik het ijs al was. Dat viel mee! 't Was dikker dan hij gedacht had. Hij dacht opeens aan de egel, die hij hier van de zomer met Moeder gezien had. Waar zou die nou zijn? Och, nou was hij dom. Egels deden een winterslaap. Dus die zat nou diep onder de grond. Maar ze maakten hun bedjes wel zó, had Meester verteld, dat ze er niet in stikten. Mooi wel, al die dingen in de natuur. Kijk, daar stonden de hazelaars en de elzen, waar ze in de lente katjes van hadden geplukt. Koud, met hun wortels tegen het ijs. Maar kijk nou, daar had-ie nog nooit op gelet! Heel hard en klein en stijf en donker zaten de nieuwe katjes er alweer aan. Zouden die thuis uitkomen, als je ze in een warme kamer zette? Toch eens proberen! Hij brak een paar takjes af en stopte ze in zijn broekzak. De vrouwelijke elzebloemen waren nu dikke, donkere propfen geworden. De zaadjes waren er uitgevallen. 't Was heel anders of je zo iets op school leerde, dan dat je 't aan de bomen zelf zag.

Kom, hij moest weer verder. Hij keek naar de lucht. De zon stond laag, de hemel was strak. 't Zou vast een mooie zonsondergang worden. Fluitend begon hij te fietsen, maar een paar tellen later stond hij er alweer naast. Wat lag daar vóór hem aan de kant van de weg? 't Leek wel een vogeltje. Dood natuurlijk. Van de honger? Met schrik bedacht hij opeens, dat hij de hele week nog niet naar zijn vogelhuisje in de tuin had omgekeken. Zat er nog eten in? Water natúúrlijk niet! Hè bah, dat was toch misselijk van hem, dat hij dat vergeten had. Terwijl hij zich bukte naar het bewegingloze diertje op de grond, zei hij hardop tegen zichzelf: Je bent een prulvent. Jan-Jacob, je denkt alleen aan jezelf. En hij zag zijn Moeders gezicht, zoals hij het het laatst had gezien, en hij hoorde haar weer vragen: Is het dan geen vreugde genoeg voor je, dat Vader beter is mogen worden?

Was Vader nou maar bij hem! Die zou dadelijk weten wat dit voor een vogeltje was. Terwijl hij het diertje oppakte, ging er een trilling door hem heen. Want hij merkte opeens, dat het vogeltje niet dood was. Het was helemaal koud, maar de oogjes gingen even open en de vleugeltjes trilden. Het kleine staartje ging heel even op en neer. Jan-Jacob hield zijn adem in. Een winterkoninkje! Het was vast een winterkoninkje! En als hij het warm hield

en vlug thuis in de warmte bracht, en als hij het voerde en liet drinken, zou het dan nog te redden zijn? Maar dat ene pootje leek zo raar. Misschien wist Vader er raad op! Was het gebroken? Hij trok een wollen want uit zijn zak en schoof heel behoedzaam het vogeltje er in. De oogjes waren weer dichtgegaan. Voorzichtig liet Jan-Jacob het wollen pakje tussen zijn pullover glijden. Nou maar gauw naar huis. Zou het even fijn zijn, als hij dat beestje in het leven hield! Als hij niét gekomen was, zou het stellig dood zijn gegaan. Nu had het tenminste nog een kans!

Terwijl Jan-Jacob weer fietste, vlug, en toch voorzichtig, en met de ene hand zijn pullover wat ruim hield, gingen er allerlei gedachten door zijn hoofd. Zijn boosheid was helemaal weg, was eigenlijk al op de vlucht gejaagd door de oude knotwilgen, die zo standvastig stonden in weer en wind en opkeken naar de wijde hemel. Dat deed hij zelf nu ook. Want die hemel kleurde zich rood en geel en goud. Er liepen prachtige felrode en purperen strepen door en een paar lichte wolken hadden zilveren randen. Een groep grote populieren, die midden in het weiland stond, leek in een wonder kleurenspeel te zijn opgenomen. Net de ingang van een betoverd paleis, dacht Jan-Jacob. Maar meteen lachte hij zichzelf uit. Gelukkig niet! Het was geen sprookjesverhaal, maar werkelijkheid. Het was een deel van de schoonheid, die je buiten altijd vinden kon, zoals Moeder wel zei.

Opeens begreep hij dit, zoals hij het nog nooit te voren begrepen had. Deze middag buiten was goéd voor hem geweest. Niet voor zijn gezondheid, maar . . . nou ja, voor al dat andere. Het was een prettige Jan-Jacob, die thuiskwam en dádelijk naar Vaders kamer liep, de bolle wollen want in zijn twee handen.

Het was een winterkoninkje. Vader spalkte heel voorzichtig het gebroken pootje. Nog nooit had Jan-Jacob voor iets ter wereld zóveel zorg gehad als voor dit vogeltje, dat zijn leven aan hem te danken had. Hij had er heel wat voor te doen. Hij ging naar de Leeszaal om een vogelboek te halen. Want hij moest toch weten waar zijn beschermelingetje van hield?

„Vind je niet dat onze Jan-Jacob vooruit gaat?” vroeg Moeder op een Januari-avond aan Vader. Die keek glimlachend op uit de krant. „Het winterkoninkje helpt hem,” zei Vader, „hij zal het diertje nog missen als het beter is.” En toch, toen hij op een zonnige Februari-middag het winterkoninkje terugbracht naar de plek waar hij het had gevonden, en het daar vrij liet, voelde Jan-Jacob zich blij en gelukkig. Het diertje vloog op een weidepaaltje en begon darterl te zingen.

Zie je het Licht?

door

N. G. J. VAN SCHOUWENBURG

Als je nou midden in Rotterdam woont, in zo'n straat met hoge, grauwe huizen, op twee-hoog en géén tuintje, dan móét je wel zoveel mogelijk op straat spelen.

Vanmorgen, vóór Kees naar school ging, zei Moeder al: vandaag wordt het geen dag. En ze deed in de donkere achterkamer de lamp maar weer op.

Buiten mistte het, en dik ook. De bundel licht van de lamp scheen het raam uit als de schelle lamp van een auto. 's avonds op straat. Overal zag je dat. Links en rechts bij de burens en aan de overkant. Overal Moeders, die klaagden: 't wordt geen d'g vandaag. En ze verlangden zo naar een streepje zon in haar kamers! Je wist het nu eenmaal wel, dat die laatste maand van het jaar mist betekende en kou, vroege donkerte en somberheid. In de winkel op de hoek zeiden de vrouwen tegen elkaar: „Mens! ik kan er niet tegen: 'k zal blij zijn als het Februari is.” En een ander zei: „En toch kun je de jongens niet thuis houden. Ze breken de boel af en . . . ik stuur ze maar op straat.”

Kees werd óók op straat gestuurd. En de straat betekende voor hem en z'n vriendjes van alles en nog wat. Als het kon: een sleeperskar, om een heel eind stiekum mee te rijden, achterop de ijzeren stang. Met dit weer zag de koetsier er lekker niets van, want dan hing het grote zeil over de wagen. 's Zomers kon-ie wel eens ineens een zwiep geven achterom naar het eind van de wagen. Maar nou zag-ie gelukkig niets. Vorige Woensdag waren ze heel naar Blijdorp gekomen met zo'n wagen. Karel wist ergens een plek om in de diertuin te komen. Helemaal achteraan was een gat onder de schutting. Met z'n drieën zijn ze er toen onderdoor gekropen. Maar 't is net of de oppasser aan je gezicht ziet, dat je niet betaald hebt. Aan de voorkant werden ze er weer uitgezet . . .

Meestal vroeg Moeder niet eens, wat Kees de hele middag had uitgevoerd. Ze had het te druk, en hun kamer was bovendien aan de achterkant. Maar als ze 't zou vragen, zou-ie toch nooit zeggen, dat ie achter op zo'n wagen de stad was door geweest. Eén keer had Moeder het gehoord. Van de buurvrouw-van-beneden. Toen had ze gezegd: „moet je je nek breken?” Nou kon je meteen zien, dat Moeder geen verstand had van wagens. Want misschien kon je nog wél een been breken. Maar je nek . . . ? Ja, toch. Jopie had onlangs een gat in z'n hoofd gekregen. En thuis moest-ie wel wat zeggen. Dat kostte hem een pak bruien toe. Pech gehad! Nee, naar de diergaarde op Blijdorp kon je

beter 's Zondags gaan. Dan was het druk en liep je niet in de gaten. Maar, dan had je weer geen sleeperswagens! En op Zaterdag waren er óók geen karren. Dan gingen de jongens nog al eens naar de markt. Reuze!, om mekaar, net of 't bij ongeluk ging, tegen een stalletje met allerlei spul aan te gooien, zodat alles door mekaar rolde. En dan er vlug van door. Pakken konden ze je tòch niet en lachen moest je soms, als je op een afstand de baas van de kraam hoorde schreeuwen en vloeken!

Of ze vroegen in de vacantie een dag te mogen meevaren met de parlevinker, die met z'n motorschuitje, net als de kruidenier, langs de schepen ging op de Maas. Tot heel in Vlaardingen toe. Dan mocht Kees de boodschappen aan boord van de schepen brengen. Laatst nog, in Augustus, had-ie er een kwartje mee verdiend en er toen twee dikke ijsjes voor gekocht. En 's zomers kon je ook stekeltjes vangen in Kralingen. Onder z'n bed had-ie de jampot er voor staan en het schepnetje, dat-ie van ome Teun had gekregen. Maar nou was 't winter en 't duurde nog lang voor het weer voorjaar werd.

Kees had het wel gemerkt: Moeder was niet in orde. Dikwijls ging ze vroeg naar bed, en dat deed ze bijna nooit. Dan moest-ie heel stil zijn. En als-ie kibbelde met Jan en Klaartje, werd Vader nijdig. „Denk toch om je Moeder,” zei-ie dan. „Zo wordt ze nóóit beter!”

Gisteren was er een juffrouw geweest. „Een juffrouw van 't fabriek,” had Vader gezegd, „die de gezinnen bezoekt.” Kees had Vader met de juffrouw horen praten. Van dat het zo niet langer ging en dat drie kinderen teveel waren voor Moeder, en dat ze anders nooit zou beter worden. Ze was alle dagen zo moe...

„Als we Kees er nou een tijdje uithalen,” zei de juffrouw.

Kees begreep niet goed, wat dat „uithalen” was. De juffrouw had gesproken van Friesland. „Goed van eten en drinken,” had ze gezegd, „en uw vrouw

heeft het wat rustiger. Straks is het Kerstvacantie, en dan altijd die kinderen op straat. Dan heeft uw vrouw dáár tenminste geen zorg over."

Een week later was de juffrouw van 't fabriek teruggekomen. Ze had een „adres". Wat dat wel zijn mocht? Maar Vader vertelde het al gauw. „De jongen zit er tòch bij," zei-ie. En toen hoorde Kees, dat-ie de hele vacantie naar Friesland mocht, naar een boer. Wáár het precies was, dat zou de juffrouw wel op een papiertje schrijven. Maar overmorgen kwam ze Kees halen en dan zou ze hem zelf naar Friesland brengen.

Binnen tien minuten weten alle jongens uit de straat, dat Kees naar Friesland gaat. „Dan moet je een hele nacht in de trein zitten," zei Leen van 78. En Gerrit zei: „niks van an, je gaat met een bóót. en 't is reuze ver weg." En Marie van de viswinkel zei „dat-ie

daar niks van de mensen kon verstaan. want ze spraken heel anders dan in Rotterdam..."

Nou is Kees weg uit de grote stad. Voor het eerst van z'n leven mocht-ie in de trein. 's Jonge — dát was nog eens rijden! En was dat nou Utrecht? Op school en op papieren op straat had-ie er van geleerd: daar was de Jaarbeurs. En kijk eens, wat een bos en een zand, en hoe heet die grote rivier. Was dat niet de Maas? Honderd uit vroeg Kees aan de juffrouw. Hij had het goed! Onderweg kreeg-ie een reep chocola helemaal voor hem alleen. en lekkere broodjes, en in Zwolle een kop koffie. Nou ja. een kóp. 't was eigenlijk een papieren bekertje. Maar lekker wàs het. en warm. met die kou.

Toen gingen ze in Heerenveen er uit. „Nou nog drie kwartier met een bus," zei de juffrouw, „en dan zijn we er." Hij kreeg in de bus een briefkaart met een postzegel. „Morgen gauw naar huis schrijven. dat je goed bent aangekomen, hoor Kees." Dat zou-ie doen natuurlijk.

Eindelijk stappen ze uit. De juffrouw moest even vragen aan een postbode, waar de boerderij van Hiemstra was. O ja! Nog even verder dus, dan links af het land in en dan zie je zo het huis vóór je. Kijk. daar lag het al. Op het hek hangt een bord: „WACHT U VOOR DE HOND", stond er op. En ja hoor, even verder kwam een grote, zwarte hond uit het hok en begon hevig te blaffen. „Dat is nou eigenlijk de bel van de boerderij," zei de juffrouw. „Wees maar niet bang, Kees; hij ligt aan de ketting."

Daar kwam de boerin al naar buiten. Vlak achter haar zag Kees een jongen net zo groot als hij zelf. En voor het raam zat een meisje, net als Klaartje. „Kom maar mee,” zei de boerin. Je zult wel honger hebben. Weten jullie in Rotterdam wat een boterham met spek is? Kom, joggie, eet maar hoor, en hier heb je een glas melk, zó van de koe. Ja, de rood-bonte gééft niet veel vandaag de dag, maar de zwarte geeft nog best.” De juffrouw knikte begrijpend, maar Kees kon dat alles zo gauw niet verwerken. De boerin zei ook nog, dat het spek „van eigen slacht” was, en dáár begreep-ie gewoonweg niets van. Wat wist híj van boeren? Maar Sietse, zo heette de jongen, wist lekker niets van trams en van sleperswagens. Want dié heb je niet op het dorp!

„Nou,” zei de boerin toen Kees werkelijk niet meer kón, „nou heb je vooreerst wel genoeg. Siets! Ga jij eens met Kees de stal in en 't bedrijf rond. Laat alles maar zien, maar denk om 't paard. Ik moet even met de juffrouw praten.”

Kees kon niet genoeg kijken! Twee-en-twintig koeien telde-ie. En wat was het warm in de stal. Ze gingen de ladder op, naar de hooizolder. „Gooi maar wat naar beneden,” zei Siets. „Straks moeten ze toch voer hebben. En morgen gaan we met de wagen naar de melkfabriek en 's middags moet er een schaap naar Heerenveen gebracht worden. Mag je óók mee!”

's Avonds zegt Kees, dat-ie eerst even naar huis moet schrijven. Ja, wat moet-ie allemaal op die kaart zetten? Hij heeft al zoveel gezien en beleefd. Maar Vader en Moeder willen toch wat horen. Hoe ver is-ie nou bij ze vandaan? Liggen Jan en Klaartje al in bed en zou Moeder nou al merken, dat het rustiger is thuis?

Hij schrijft de briefkaart:

Vader, Moeder, Jan en Klaartje, ik heb heel hart met de spoor gereede en toen kwamen we voorbij Utrecht en de bossen en over een rivier en toen kregen we koffie en de juffrouw heeft me een reep gegeve en in Hereveen gingen we in de busch en toen wisten we de weg niet maar de post zei waar het was. Er is hier een jongen en een meisje en twee-en-twintig koeie en paarde en brood van eigenslacht heb ik al gehad en morgen naar de melkfabriek met de boer en een schaap wegbrengen, ik mag overal mee naar toe als 'k maar nie van de hooizoller affal zegt Siets en nou gaan ik naar bed en slapen jullie al — gedag van Kees.

Toen bracht de boerin Kees en Sietse naar het „opkamertje”. „Zo,” zei ze, „dat is nou net een prachtige bedstee voor jullie twee. En Siets, niet meer praten, want Kees is moe. Gauw gaan slapen en morgen vroeg met de wagen naar de melkfabriek.”

Kees was zo moe, dat hij nauwelijks zag, wat een bedstee was. Hij rolde vlug in de veren en sliep binnen twee minuten.

Zou-ie gedróómd hebben, die eerste nacht in de vreemde omgeving? Van trein en bossen, van de kocienstal en de paarden? Van allerlei dingen, waarvan hij gisteren eigenlijk nog niet wist, dat ze bestonden?

Om acht uur zaten ze al op de wagen, naast de boer, die 't paard mende. 't Was koud, en de boerin had een extra deken meegegeven voor over de

knieën. Kees zei nog niet veel; hij was nog maar net wakker! En ook Sietse was stil in de schemer van de vroege winterdag. Eindelijk zei Sietse iets.

„Vandaag over een week gaan we niet naar de fabriek, hè Vader?” Vader zei: „Nee. Dat komt uit. Want over een week is 't Tweede Kerstdag, dan worden de kocien wel gemolken, maar we rijden geen vracht. Al het werk dat even kan wachten, blijft rusten.”

„En dan gaan we 's avonds naar het Kerstfeest in de kerk,” zei Sietse.

Kerstfeest? dacht Kees. En in de kerk? Hij vroeg voorzichtig: „Mag ik dan óók mee?” Natuurlijk! Hij mocht ook. „Alle jongens van het dorp en van de Zondagschool gaan er heen, en Vader en Moeder ook. We krijgen wat en meneer vertelt een verhaal. En d'r is een grote Kerstboom met echte kaarsen...”

Kees weet eigenlijk niet waar Sietse het over heeft. Ja, hij weet wel, dat elk jaar aan het eind van December Kerstfeest gevierd wordt. Dan staan er Kerstbomen in de winkels, thuis, in Rotterdam. En in 't café, op de hoek van de straat achter hun, staat er eentje. Met allerlei gekleurde lichten. Je kunt het door de gordijnen heen zien. En in de speelgoedafdeling van de Bijenkorf liep een Kerstmannetje, en dat gaf cadeautjes, als je moeder er wat kocht. Maar Kees' Moeder kocht nooit wat in de Bijenkorf... En dat Kerstmannetje, zei Jopie, was dezelfde vent als de Sinterklaas geweest. Hij zag het aan z'n bril. De jongens uit de buurt kenden hem wel.

Maar een Kerstfeest waar alle kinderen heen gingen, en in de kerk?

Kees mijmert er wat over door, terwijl de wagen in regelmatige gang over de weg gaat.

Hoe zou zo'n kerk er uit zien? Tante Ali zei altijd: de kerk is voor de brave

mensen, en daarom ging ze er niet heen. Kattakwaad mocht je er vast niet uitvoeren. Hij had in Rotterdam 's avonds wel eens de verlichte grote ramen gezien van een kerk. En mocht hij nu mee naar binnen?

Kees kon het niet helpen, maar telkens als ze gespeeld hadden, gegeten en weer naar bed gingen, moest-ie aan dat Kerstfeest denken als-ie in bed lag. En aan thuis. Kon Jan of Klaartje maar hier komen. Dan mochten ze ook mee naar het feest. Maar dat kon natuurlijk niet. Hij was zó ver weg van Rotterdam. Wel 200 kilometer, had de boer gisteren gezegd.

Hij vraagt er Sietse nog eens naar. Wat ze daar dan moesten doen, op dat Kerstfeest? En Sietse vertelt: dat ze anijsmelk krijgen en als er veel geld is opgehaald, chocolademelk, en een plaat of een leesboek en bij 't weggaan een sinaasappel. En meneer vertelt eerst van Jezus en dan een gewóón verhaal... Van Jezus? Daar begrijpt Kees niets van. Die náám kent-ie wel. De buurman van beneden naast hun in de tuin, in Rotterdam, roept het wel eens als z'n konijnen door de tuin lopen en ze 't hok niet in willen en hij ze niet vangen kan. „Jezus!” zegt-ie dan. Kees heeft ook vrindjes, die het wel zeggen. Van de zomer nog, toen Karel die grote stekel had gevangen op Kralingen. Maar van Vader mocht hij 't niet zeggen. „Niet vloeken,” zei Vader. En zou nu op Kerstfeest van J e z u s worden verteld?

„Nog één nachtje slapen,” zegt de boerin, „en dan morgen naar het Kerstfeest. De boer zal de brik inspannen, want dan hoeven we terug niet zo'n eind te lopen als 't donker is en koud misschien.”

Kees slaapt in. In z'n kleine hoofd woelden de gedachten en voorstellingen rond. Hij wist niet wat hij moest denken van al het heerlijks, dat in uitzicht is. En dat maakte hem moe. Eindelijk geeft hij t' op; morgen zal-ie 't wel zien. Alleen jammer, dat-ie tot 's avonds moet wachten. Maar anders heb je niks aan de kaarsen, zei Sietse...

Daar zit-ie nou, midden in de kerk. Voor 't eerst van z'n leven. Hij had z'n adem moeten inhouden van spanning, toen-ie de grote deur binnenging. Hij hoorde de muziek al. „Dat is 't orgel,” zei Sietse, die zeker aan Kees' gezicht wel zag, dat-ie er niet veel van begreep. Nou, dat orgel kon mooi spelen! Heel de kerk zit vol met kinderen, en de grote lampen branden allemaal. Lekker warm is 't er en kijk, daar vlak voor de preekstoel staat de Kerstboom. Zo'n grote had-ie in Rotterdam nooit gezien. „D'r zitten vast wel honderd kaarsen in,” zei Kees zachtjes tegen Sietse. „Veel méér, jô!” Maar ze branden nog niet. „Dat komt straks als ze gezongen hebben en meneer gaat vertellen.”

Doodstil zit Kees te kijken. Er wuiven kinderen naar hun ouders, die verderop in een bank zitten. Kon hij maar eens even naar Moeder wuiven. Zou ze al wat beter zijn? Morgen moest-ie maar eens een brief schrijven over alles, wat-ie beleeft. Als-ie 't nou maar onthouden kon...!

Kijk, d'r gebeurt wat! Er gaat iemand staan, op een klein bankje, vlak naast de Kerstboom. 't Werd stil in de kerk. Toen kon die meneer iets zeggen. „We zingen eerst het vers, dat op jullie briefje staat,” zei meneer. Kees had wel zo'n briefje, maar hij had eigenlijk nog geen tijd gehad te lezen wat er opstond. Ja! Er staat een vers op. En er boven stond: „Zingen (allen)”. 't Was van Stille nacht, heilige nacht. Nou, dáárvan kent-ie de wijs. Die kent iedereen. Maar de wóórden? Vreemd, denkt Kees. „Davids zoon, lang verwacht...” Hij kende David wel. Dat was Davidje Stuiter, uit de steeg bij de Vismarkt, waar ze altijd knikkers kochten. Davids Zoon...? Maar daar begon het orgel al te spelen en iedereen zong. Wat was dat móóí! Kees moest bijna huilen. En kijk, nou worden de kaarsen aangestoken. Wéér één en nõg één — hoe langer hoe meer. En nou gaan de grote lampen uit en tòch is 't nog lichter in de kerk dan eerst. En — hij stoot Sietse aan — „zie je dat? Boven in de boom zit een verlichte ster!” En hoe schitteren al die zilveren ballen. En de sneeuw op de takken van de boom. Net echte. Of wàs het soms echte? Nee, dat kon niet; die zou smelten. en buiten sneeuwde het niet eens.

Meneer vouwde zijn handen. Sietse zegt: „bidden, jô!” Kees vouwt óók z'n handen. Allemaal deden ze het. zag-ie wel. En ze deden ook hun ogen dicht. Dat móest zeker met bidden, dacht Kees. Maar hij bleef kijken. Bij de boer aan tafel baden ze óók, maar hij had nooit gebeden. Toch maar je ogen dicht doen. Zo gek, als ze 't allemaal doen. en hij niet. Maar wát meneer nou zei, hóorde-ie heel niet. Want hij dacht maar: 'k wou dat 'k weer mocht kijken. Naar de boom en de lichtjes. Dan zegt meneer „amen”. Er is wat geroezemoes... mag je nou je ogen weer open doen? Ja hoor! Sietse kijkt ook. Allemaal kijken ze weer. „We zingen het tweede vers van ons papier,” zei meneer. Dat was van de herdertjes. Dat begréep Kees. Zo'n stal van Kerstfeest had-ie wel eens in een winkel gezien. En toen kwam de anijsmelk. Zouden ze niet genoeg hebben „opgehaald” voor chocolademelk? Hij durfde het niet aan Sietse te vragen. Afwachten maar. Allemaal kregen ze een kop vol, en nog een groot stuk koek bovendien, en hij had niet eens een bonnetje meegebracht zoals alle andere jongens, dat ze moesten inleveren om koek te krijgen. En tòch kreeg-ie wat. Beste mensen waren dat hier!

„En nu, jongens en meisjes, luisteren!” Nou. dat zou-ie doen. want vertellen vond Kees fijn. „Da's 't Kèrstverhaal,” lichte Sietse in.

Maar wat zei die meneer nou?

Dat God de mensen zó lief heeft gehad, dat Hij op deze aarde gekomen is? Had God hem, Kees, óók lief, en Moeder en Klaartje. allemaal thuis? En de jongens uit de straat? Hoe kàn dat nou? Hij hield zelf eigenlijk van Jan veel meer dan van Klaartje. Die kon zo flauw zijn. Maar God houdt van de hele wereld, zei meneer. En daarom heeft Hij met Kerstfeest eens, heel lang geleden, een klein Kind aan de wereld gegeven: Jezus. Daar hèb je 't nou, dacht Kees. Dát is dus Jezus. En dáárom mag je dat zeker zo maar niet zeggen van Vader. Jezus is geboren, ergens in Palestina. Ja, daar had-ie laatst in de

krant thuis wat van gelezen. Daar wonen de Joden. En dat is heel ver weg. Maar 't is allemaal opgeschreven, vertelt meneer. In dat dikke boek, dat daar boven op de preekstoel ligt. In de bijbel. En de geboorte van het Kind in Bethlehem daar in Palestina is voor ons allemaal een belofte, zei meneer. Want daardoor heeft God ons beloofd, dat we allemaal kinderen van Hem mogen zijn . . .

Kees denkt even na. Hoe kàn dat nou? Hij was toch al een kind van Vader en Moeder, en nou kon-ie óók nog kind van God worden? Toch eens vragen, als-ie weer thuis kwam. Een bijbel hadden ze. Dat wist-ie zeker. Die lag netjes ingepakt in de kast van Vader. En stond het dáár nou allemaal in? Van Kerstfeest en Jezus en dat Kind. dat God gezonden had . . . voor hem en voor Jan en voor allemaal?

Maar Jezus was arm, zei meneer. en hoe kon-ie dan Gods zoon zijn? God was toch rijk? Als God de hele wereld liefheeft, is-ie toch rijk? En dan Jezus kind geworden om ons . . . kinderen te maken? Blééf hij dan kind? Of werd-ie het weer? En de grote mensen dan?

Als Moeder dat allemaal nou eens zag en hoorde. Die lichtjes en dat verhaal. En Klaartje zou ook best anijsmelk willen hebben en straks nog een sinaasappel. Moeder kreeg tòch al zo weinig . . .

„En dit is het grote geschenk, dat wij allen op Kerstfeest van God hebben gekregen,” hoorde Kees zeggen. Dus — Jezus is een geschenk voor iedereen. Ja, natuurlijk, daarom was het féést vandaag en daarom brandde er licht en was het warm hier en kregen ze van alles en nog wat.

„Als je dát geschenk vandaag meeneemt en in je hart bewaart, zul je een gelukkig mens zijn.” Wat hoorde Kees nu? Maar meneer zei er nog iets bij: „dat betekent, dat als je aan het grote feest van Jezus' komst in de wereld blijft denken als aan het grootste geschenk, dat je gekregen hebt, je eenmaal en eigenlijk nu reeds, kind van God bent. Zullen we dit grote nieuws vertellen aan alle kinderen, die het nog niet weten?”

Toen gingen ze weer zingen. „Lied der engelen” stond er boven, op het briefje. Nou, de wijs kende Kees niet. Maar als Jezus voor iedereen gekomen was, mocht-ie best meezingen!

Hij vraagt wat aan Sietse. Of die meneer nog méér gaat vertellen. „Nee, nou niet meer. 't Blijft niet vertelle', jô!” Jammer, vond Kees. Wat hem betrof zou meneer nog best kunnen dóórgaan. En wat had-ie nou ook weer allemaal gehoord? O ja, dat de *arme* herders kwamen en de *rijke* koningen om in dat kleine Bethlehem, helemaal in Palestina, Jezus te aanbidden. Dus wàs Jezus er voor iedereen.

Ze krijgen nog wat, nog een kop anijsmelk en weer een koek. Meneer ging weer bidden en toen moesten ze allemaal opstaan. De kaarsen in de boom werden gedoofd. Sommige waren al opgebrand bijna . . . En toen ze buiten kwamen was het reuze donker. „Gauw mee naar de brik, jongens!” zei de boer. Wat licht was het in de kerk, en wat donker is het op de weg . . . Overal hoort Kees stemmen van mensen die naar huis gaan. Ze hebben het natuurlijk

allemaal over het Kerstfeest . . . En in de lucht ziet Kees de sterren. Zou één van al die lichtjes nou de ster van Bethlehem zijn?

Een uur later ligt-ie in bed. Kees slaapt niet, en toch droomt-ie. Hij droomt, dat langs de wolken de muziek komt. Het grote orgel uit de kerk hoort-ie. Eerst zacht, van Stille Nacht, en toen veel harder, van Ere zij God. En er zingt iemand bij. „Kent ge dié naam?” Hij hoort het duidelijk. En 't briefje met de verzen heeft-ie vóór zich. En meneer vertelt. „Jezus is het grote geschenk,” zegt meneer. En kijk, daar in de hoek van de kamer wordt het licht. En 't licht komt naar Kees toe. Zou 't een engel zijn? Wéér hoort-ie zingen van Jezus en het geboren Kind in de stal. En de engel buigt zich over zijn bedje heen. Kees is helemáál niet bang. Hij hoort wat de engel zegt: „Onthouden, Kees!”

„Kom jô, word eens wakker!”

Sietse heeft Kees een por in z'n rug gegeven. „Ga mee, gauw opstaan, Vader gaat met de wagen naar Bolsward!”

Had hij álles maar gedroomd? Nee — dat kòn niet. Want op de stoel voor z'n

bed lag de plaat, die hij gisteren in de kerk gekregen had. En hij wist het zeker: hij had van Jezus gehoord en de lichten in de Kerstboom echt zien branden. Maar mooier dan de gloed en de flikkering der kaarsjes, was in zijn hart de herinnering aan het lied van de wolken, aan de naam van Jezus en de blijdschap der armerders. Helderder ook dan de grote lampen in de kerk, brandde in

zijn herinnering het licht van de Kerstnacht, voor het eerst voor hem ontstoken, zoals het eenmaal geschenen had in de stal van Bethlehem, over het veld der herders en aan de heldere lucht van het Joodse land. Zoals het schijnt in onze donkere wereld en voor alle mensen!

Een Hollands Kerstfeest

(VOOR JONGE KINDEREN)

door

DORA V. D. MEIDEN-COOLSMA

Een jongetje en een meisje.

Ze staan elk met een hele dikke sinaasappel in hun hand onder de straatlantaarn. Kleine sneeuwvlokjes zie je dwarrelen in de lichtkring. Die prikken ook in de rode wangen van het jongetje, en ze vallen tussen de blonde haren van het meisje, die onder de rode muts uitpiepen. Je kunt duidelijk zien, dat ze anders vlèchten in haar haren heeft. Er zijn allemaal kleine golfjes in. Vandaag heeft ze haar haar los. Vandaag is het feest.

Kerstfeest.

Die jongen en dat meisje wachten op hun Vader en Moeder. Kijk, de grote kerkdeuren daar staan wijd open. Je ziet het licht daarbinnen, je hoort de muziek van het orgel. En de mensen komen naar buiten. Allemaal grote mensen.

Eerst mochten daareven de kinderen opstaan. Ze moesten allemaal door het brede middenpad lopen. Toen kregen ze elk zo'n sinaasappel uit een hele grote mand. Nog wat verderop was een juffrouw. Die stond bij een tafel vol pakjes. Op die pakjes stonden namen. Daar was voor hen niets bij, en daarom zijn zij toen al naar buiten gegaan.

Nee, een pakje krijgen ze niet. Ze weten hier immers niet eens dat ze Geertje en Dirk heten. Ze horen hier niet eens. Maar tóch hebben ze in de kerk een koek, en nu bij de uitgang een sinaasappel gekregen. Dat is zo fijn!

Kijk, daar heb je Vader en Moeder ook . . .

Het meisje geeft haar Moeder een arm. Ze is al groot. En de jongen stopt zijn éne hand bij Vader's hand in Vader's jaszak. Dat is een klein beetje kinderachtig, maar het is ook verschrikkelijk gezellig. En 't is zó donker. Niemand ziet het. Nu lopen ze naar . . . huis?

Mis-poes. Ze hebben niet eens een huis.

Zijn ze zo verschrikkelijk arm?

Alweer mis. Ze wonen op een schip. Dat schip heeft een naam. Dat hebben alle schepen, maar lang niet alle huizen. Het schip van Geertje en Dirk heet: „Hoop op Zegen”. Het is niet heel groot, maar wel heel mooi. Deze herfst heeft Vader het hele schip weer geverfd. Zwart en wit met groene en gele biezen. Het leeuwte op het witte roer is ook geel. Met boze, zwarte oogjes en nijdige, zwarte klauwtjes.

Wie staat er hen al buiten op te wachten? Dat is klein Keesje. Die mocht niet mee naar de kerk, en dat vond hij héél erg naar. Nu vliegt hij op Geertje af.

„Arme Kees, arm jongetje,” zegt Geertje, „ben je koud geworden? Moes, mag Kees straks een koekje?”
Waarom geeft zij die arme Kees geen stuk van haar grote sinaasappel?

Kees lust geen sinaasappels.

Want Kees is geen arm jongetje, zoals dat meisje zei, maar Kees is een hondje. Een lief, wit hondje, met een zwart dropneusje en verstandige, bruine ogen.

Hij springt om hen heen. Hij blaft en jankt. Zó blij is hij. Hij is het éérst op de „Hoop op Zegen”, hij is ook het allereerst het trapje af, beneden in de warme, kleine roef. En nu gaat hij dadelijk zijn bakje leegeten, waarin Dirk en Geertje allerlei lekkers hebben gedaan, vóór ze uitgingen. Maar toen wilde Kees niet eten. Malle kleine Kees . . .

Vader heeft de lamp aangestoken. De lamp glanst en straalt. Vader heeft hem verguld, juist een week geleden. Onderaan de lamp heeft Moes een grote, rode strik gebonden. Een haarstrik van Geertje! Dat staat zo Kerstmis-achtig. Op de tafel staat een klein kannetje met hulst en achter de spiegel is een dennetak gestoken. Daar hangt ook een klein, zilveren klokje aan. Dat kan écht luiden. O, en nu wordt het zó gezellig, in dat knusse kleine kamertje! Nu gaat Vader appels poffen in de asla, en Moeder gaat chocolademelk koken. En ze krijgen allemaal een krentenbolletje en een halve sinaasappel!

Ze gaan nog ganzenborden met pepernoten . . . het trommeltje staat al klaar, en Geertje heeft het oude ganzenbord keurig op karton geplakt en er een rood randje om gekleurd.

Ze hebben allemaal al een appeltje gehad, en de chocola staat al te pruttelen. Moes zet de kopjes klaar op het gebloemde „Zondagse” tafelzeiltje. Dan gaat de deur open.

Twee grote voeten in zwarte sokken komen het trapje af. Er zitten gaten in die sokken! Dirk wijst ernaar, en Geertje moet een klein beetje lachen, al vindt ze het o zo vervelend, dat er nú visite komt! Wie komt er nou op Kerstmis op bezoek?

„Navond.” zegt een stem.

„Goeienavond, Bos.” zeggen Vader en Moeder.

En nu zit Bos daar te praten. Het ganzenbord blijft in de krantenhanger,

want Bos hoort niet, dat Dirk met de bus met pepernoten rammelt. Bos praat verdrietig. Ach ja, Bos zijn vrouw is een poosje geleden gestorven. Moeder heeft haar goed gekend, en nu vindt hij het prettig om met Moes over haar te spreken. Hij heeft ook een portretje van haar in zijn zak. Geertje en Dirk mogen het ook zien.

Ze drinken chocola, ze eten krentenbollen. Dirk rammelt al niet meer met de bus. Het is nou tòch te laat. Hij wordt ook al een beetje soezerig van de warmte en van het praten van de grote mensen. Maar dàn! Dan zegt Bos opeens: „En . . . wat zeien jullie van je Kèrstboom?”

Kerstboom?

Een Kerstboom op 'n schip?

Ze kijken mekaar aan.

„Ha,” zegt Bos, en er komen rimpeltjes om zijn ogen, „wedden, dat ze 'm nog niet eens gezien hebben?”

Geertje en Dirk schudden van nee. En Vader en Moeder schudden óók van nee.

„Doe dan je jassen eens aan,” zegt Bos, „en ga eens mee.” Nu is het kamertje zo vreselijk vol. Nu ze allemaal staan en zich haasten willen. Keesje, die onder de tafel lag te slapen, rekt zich uit. Als ze het trapje op gaan, tript hij óók naar boven. Hij is vast bang, dat ze hem weer alleen willen laten.

Ze komen op het dek. Daarover ligt een dun, wit dekentje van sneeuw. Ze zien nog niets.

Maar dan wijst Bos omhoog, naar boven in de mast.

En dáár . . . ja, dáár is een Kerstboom. Die bengelt daar boven héél zachtjes heen en weer. En hij is ook versierd, versierd met èchte sneeuw!

Ze staan er allemaal heel stil naar te kijken. Dan zegt Bos: „Vroeger, toen ik pas getrouwd was, heb ik dat bij òns, op de „Risico”, ook eens gedaan. Ik heb deze boom gevonden op de markt. Zeker door 'n koopman vergeten, of achtergelaten, omdat ie 'm niet meer kwijt kon. Ik dacht, dáár wil ik toch die kinderen van Jaantje mee verrassen. Ben jullie d'r blij mee?”

Dirk knikt.

„Heel blij,” zegt Geertje.

Wat is het vreemd, dat die Bos, die zo vervelend op bezoek kwam, hun nu opeens zoiets moois heeft gebracht. Geertje kijkt naar hem.

Ze denkt: „Ik zou best Bos z'n sokken al kunnen stoppen. Ik kan het nog niet zo erg móói, maar het is toch beter dan al die gaten. Ik zal 't hem straks zeggen, als ik durf . . . en anders zeg ik het aan Moes . . .”

Maar er gebeurt nòg iets.

Bos haalt iets uit zijn zak.

Je ziet het glimmen.

Hij houdt het voor zijn mond. En o! Het is een mondharmonica. Nu speelt hij. Moes gaat meezingen, en Geertje en Dirk ook. En tenslotte hoor je zelfs Vader zachtjes brommen. Want Vader kan niet goed zingen, en hij doet het nooit hard.

Op de wal blijft iemand staan luisteren.

Eindelijk zitten ze weer in de roef. Ze hebben koude voeten en koude neuzen gekregen. Maar er is nog hete chocolademelk, en er zijn nog appeltjes om te poffen. Bos vertelt van de Kerstboom, die hij, lang geleden, voor zijn vrouw heeft meegebracht.

„Er was toen grote werkloosheid,” zegt hij, „en de schippers hadden niets om handen. Niemand had meer brandstof en eten in huis. Toen waren er mensen, die de schippers hielpen. Met Kerstmis kon je allemaal een zak kolen en een pak levensmiddelen halen. En als je wóu, mocht je ook 'n Kerstboom meenemen... En net als nou hebben we 'm toen in de mast gehangen en erbij gezongen...”

Vader kijkt op zijn grote, zilveren horloge. Hij laat Moeder ook kijken.

„Bedtijd,” zegt Moes.

Geertje en Dirk kleden zich uit.

Dan geven ze Bos een hand en Vader en Moeder een zoen.

„Mòrgen,” fluistert Vader, „mòrgen is 't nòg Kerstfeest. Dan gaan wij ganzenborden, hoor!”

Moeder schuift de glazen deur naar de bedstee open. Dat is een mooie deur, met gekleurde ruitjes.

Dirk slaapt achterin, Geertje vóórin. Nu kan ze nog door de ruitjes, in de roef zien. Door het rode is het nu het mooist. Zo ècht Kerstmis-achtig.

Kijk... Moes schenkt nog eens in, en Vader stopt zijn pijp. Bos legt zijn voeten in de kapotte sokken op Dirk's tabouretje.

„Als ik jùllie niet had...” hoort Geertje hem zeggen. En dan schuift ze, héél zacht, want Dirk is meteen in slaap gevallen, de deur weer op 'n kiertje. En ze zegt: „Bos... kom u morgenavond weer? Dan gaan we ganzenborden... doet u mee? En... als u dan uw kapotte sokken meebrengt, dan wil ik die, vóór Nieuwjaar, wel voor u stoppen...”

Inbrekers tegen wil en dank

door

D. A. CRAMER-SCHAAP

De timmerles was in volle gang.

Appie legde de laatste hand aan zijn eierrekje en bekeek het nog eens van alle kanten.

Het was wel een sikkepitje scheef, maar je moest goed kijken om het te zien. Tante Dini zou er zeker wát blij mee zijn. Zij ging trouwen en haar huishouden zou toch zeker niet compleet zijn zonder een eierrekje!

In het lokaal rook het lekker naar warme houtlijm, vers hout en beits. Tenminste, Appie vond het lekker. Zijn zus Nel zou natuurlijk een vies gezicht trekken als ze opeens binnenkwam. Maar Nel was dan ook een meisje, die hoorde thuis op de kookles. Jongens timmerden!

Waar zou hij nu aan beginnen? Het moest een Kerstgeschenk voor Moeder worden. Er was keus genoeg: tafelmattjes, een schemerlampje of een boekenrekje.

Tafelmattjes — nee, dat was kinderachtig. Dat maakten de jochies die pas op les kwamen. Van schemerlampjes hield Moeder niet, er stonden al twee opgeborgen in de kast. Dus het moest wel een boekenplank worden.

Jammer dat er zo machtig veel werk aan was! Maar ja, het duurde nog lang eer het Kerstmis was. Bovendien, het was voor Moeder, en voor je Moeder was toch zeker geen moeite te veel.

„Ophouden jongens,” klonk de stem van Meester en Appie pakte het eierrek zorgvuldig in een krant en schoof ermee het lokaal uit.

„Wat ga jij voor je Moeder maken?” vroeg hij aan zijn vriend Dik, toen ze samen naar huis liepen.

„Weet ik nog niet,” zei Dik onverschillig, want Dik hield niet van timmeren.

„Idiotie school van ons, geef mij maar liever een extra uur rekenen, daar heb je tenminste wat aan als je op de H.B.S. komt! Heb je ooit van een school gehoord met kookles voor de meisjes en timmerles voor de jongens? Ik wou dat het omgekeerd was!”

„Dat meen je niet,” zei Appie met een grijns, hij zag Dik al met een schort aan voor het fornuis staan.

Maar het was of Mijnheer Woudstra, het Hoofd, Diks opmerking gehoord had en het daarmee eens was. De volgende morgen kwam hij vóór het luiden van de twaalfuur-bel de klas binnen. Dat betekende een mededeling. Zesentwintig harten klopten vol verwachting. Zou zijn bezoek „vanmiddag vrij!” betekenen? Maar Mijnheer Woudstra zei: „Jongens, ik kom met een voorstel. Ik heb

gehoord dat er meisjes zijn die dolgraag op de timmerles willen komen. Dat heb ik goed gevonden, op één voorwaarde: mochten er jongens zijn die er meer voor voelen te leren koken, dan mogen die ook ruilen. Nu, wie voor koken voelt, steekt zijn vinger op."

De hele klas lachte. Appie het hardst. Dat was een leuk grapje van Mijnheer Woudstra! Stel je voor, een jongen op de kookles! Maar opeens werd het stil en allemaal keken ze naar Dik Beye, die zijn vinger opgestoken had.

"Zo Dik," zei Mijnheer Woudstra, "zal ik jou dan maar voor koken noteren?"

De klas bulderde! Die Dik, die wou zeker eens grappig zijn. Appie gaf hem een ribbestoot van plezier.

Maar Dik zei kalm: „Graag, Mijnheer” en liet zijn vinger zakken.

Meteen ging de bel en ze stormden de klas uit, maar in de gang vormde zich een kluwen met Dik als middelpunt.

„Je mag wel oppassen!” riepen ze, „hij heeft je naam opgeschreven! Hij denkt dat het menes is!”

„Dat is het ook,” zei Dik. „’t Lijkt me niet gek, ik weet het van Nel: je mag opeten wat je gekookt hebt: borstplaat en cake en appeltaart — en wat heb je aan timmerles? Een platte duim en standjes, anders niet.”

„Jöh, je bent stápel.” zei Appie, in de hoop dat Dik toch nog naar

hem luisteren zou. Maar hij zag ’t al aan z’n gezicht: Dik had zijn besluit genomen. Die kon het niks schelen wat de jongens er van zeiden, die ging zijn eigen gang!

Nog een week en dan was het al Kerstmis. Appie was klaar gekomen met zijn boekenplank. Hij moest hem alleen nog in de wasbijts zetten en dan uitwrijven, dat zou hij morgen na vier uur doen. Dat mocht van Mijnheer. ’t Was toch een heel werk geweest, maar hij was er geweldig trots op.

In de gang kwam hij Dik tegen die uit de schoolkeuken kwam. Hij zag er bijzonder vergenoegd uit.

„Jöh!” zei Appie, „k wou dat jij die boekenplank eens van me zag! Kitsig, zeg! Wat zal mijn Moeder er blij mee zijn. Jammer dat jij nou niks voor je Moeder hebt.”

„Ik niks hebben?” zei Dik, „ik heb niet één present. ik heb er twaalf!”

„Zelfgemaakt?” vroeg Ap ongelovig.

„Natuurlijk, zelfgemaakt!”

„Wat dan?”

„Kerstkoekjes en leuke vormen, zeg! Twaalf verschillende vormen: hartjes, en sterren en kransjes, en klaverblaadjes! Een trommel vol.”

„Ben je er al mee klaar?”

„Nee. Vandaag hebben we proefgebakken! Schitterend ging het. En lekker!”
Dik veegde met een zwaai de kruimels van zijn mond. „Morgen na vier uur bakken we echt! Voor Kerstmis bedoel ik.”

De volgende dag, het liep al tegen half zes, zagen ze elkaar weer in de gang. Ap torste een geweldige boekenplank en Dik sjouwde met een trommel.

„Laat eens kijken,” zei Ap.

Dik deed de trommel open. Een heerlijke geur steeg er uit op.

„Mag ik hem zolang bij jullie in de kast zetten?” vroeg hij. „Thuis vindt mijn Moeder hem natuurlijk en dan is alle aardigheid er af.”

„Best hoor,” zei Ap, „maar waar zal ik mijn boekenplank laten?”

„Bij ons,” zei Dik prompt.

„Nee hoor, dan zitten je kleine broertjes er maar met hun vingers aan, en je Moeder zal me aan zien komen! Jullie hebt toch al zo weinig ruimte. Thuis kan ook niet. Dan ziet Moeder hem zó. Maar ik weet al wat: bij Mevrouw Benders, naast ons. Die woont moederziel alleen in een kast van een huis. Ik ga er meteen nog even naar toe.”

Dik liep met hem mee en samen zetten ze de trommel op de bovenste plank van de keukenkast, de veiligste plaats die Ap's Moeder bedenken kon. Toen pakte Ap z'n boekenplank weer op, die hij zolang onder de hultst in het voortuintje gedeponerd

had en verdween er mee naar Mevrouw Benders. Zij deed hem zelf open.

„Nee maar, Ap,” zei zij, „kom binnen, jongen.” Verbaasd keek ze naar de boekenplank, die hij met een zucht in de vestibule neerzette, maar toen zij het verhaal gehoord had, was zij één en al vriendelijke hulpvaardigheid.

„Wat aardig! Een verrassing voor je Moeder! Natuurlijk mag hij zo lang bij mij staan. Laat me eens even nadenken, in de kelder dat lijkt mij de beste plaats! Je Moeder mocht me eens op komen zoeken en hem dan zien. Maar in de kelder staat hij veilig. Wacht, ik zal even licht voor je maken.”

Ap nam de boekenplank weer onder z'n arm en begon de steile keldertrap af te dalen, maar toen hij halverwege was, riep zij hem terug.

„Ap! Wacht eens even! Ik heb toch nog wat anders bedacht! Het is zo vochtig in de kelder, de lijm mocht eens loslaten!”

Ap draaide zich om, en klauterde weer naar boven.

„Wacht, ik zal je wel voorgaan.” Zij liep schutterig voor hem uit de trap op en deed de deur van een kamer open waar hij alleen maar een hoedendoos en een koffer op de grond zag staan.

„Zet hem hier maar neer, dan kan je hem op Kerstavond weer komen halen.”

Ap knikte en zette zijn dierbare boekenplank voorzichtig naast de koffer.

„Ruimte genoeg, hè?” zei zij met een zucht. „Ja, als je oud wordt, blijf je tenslotte maar alleen achter. Als ik mijn zuster in Den Haag niet had, was ik helemaal alleen op de wereld. Als ik dan denk aan de heerlijke Kerstavonden die we hier in dit huis gevierd hebben! Alle kinderen rond de Kerstboom! Ja, dat is lang geleden. Jij bent nog jong. Wees maar dankbaar dat je op Kerstavond nog met je Vader en Moeder samen bent.”

„Ja, Mevrouw,” zei Ap plichtmatig. Hij vond dat zij wel een beetje zeurde. Zij was ook al héél oud! Hoe dikwijls had zij haar huissleutel niet vergeten! Dan kwam zij hem roepen en dan moest hij door het

trapaam naar binnen klimmen om de deur voor haar open te doen. Het was eigenlijk heel gewoon dat zij nu ook eens iets voor hem deed.

Mevrouw Benders wenkte hem terug toen hij de voordeur weer uit wilde gaan. „Nee, neem maar liever de achterdeur. Je Moeder mocht je eens zien. Nu, tot Kerstavond dan.” Ze zei dit allemaal fluisterend, net of ze bang was dat Moeder het in de huiskamer zou horen. Ap moest er in zichzelf om lachen. Hij zei, ook fluisterend:

„Tot Kerstavond, Mevrouw. Vast welbedankt.”

De volgende dag sneeuwde het, maar de sneeuw was ook weer spoedig verdwenen. Veel bijzonders gebeurde er niet in de week die volgde, alleen sloeg Dik geen dag over om naar zijn trommel te komen kijken.

Het ergerde Ap bovenmatig!

„Denk je misschien, dat er iemand aan zal komen?” vroeg hij eindelijk verontwaardigd. „Ik ga toch ook niet elke dag naar Mevrouw Benders voor mijn boekenplank?”

„Ja, maar die kan ze niet opeten,” zei Dik.

De dag voor Kerstmis begon het pas goed te sneeuwen. Wat fijn dat ze juist vakantie hadden! Ap en Dik gingen er met hun sleedjes op uit en hadden

dolle pret. Zij waren 't liefst de hele dag op de heuvel gebleven, maar de honger dreef hen naar huis.

„Kom maar bij ons eten,” zei Ap, „dan gaan we vanmiddag weer!” Maar dat mooie plan viel in 't water. Vader zei: „Jullie gaan straks zeker fijn sneeuwu-ruimen. Het tuinpad heb ik graag vrij en het trottoir voor ons huis natuurlijk en ik denk dat Diks Vader ook wel graag een schone straat zal willen hebben met Kerstmis.”

Ze waren er tot donker mee bezig en toen ging Dik weer met Ap mee naar huis om boterhammen te eten.

Toen ze het tuinhek opendeden, zei Dik opeens:

„Kijk eens, bij de burens is alles donker. Hoe moet je bij je boekenplank komen als Mevrouw Benders uit is?”

„Och wat!” zei Ap. „Zij zal even om een boodschap zijn.” Maar Diks opmerking had hem toch aan het schrikken gemaakt. Toen zij aan tafel zaten, stond hij telkens op om te gaan kijken of er al licht brandde in het buurhuis.

„Waarom loop je toch aldoor naar het raam?” vroeg zijn Moeder.

„Ik kijk of het weer is gaan sneeuwen,” zei hij.

Maar eindelijk kon hij zich toch niet langer bedwingen. Terwijl hij zijn best deed zijn stem zo gewoon mogelijk te laten klinken, merkte hij op: „Ik zou wel eens willen weten waar Mevrouw Benders vanavond is.”

„O, dat kan ik je wel vertellen,” zei zijn Moeder. „Zij is in Den Haag, bij haar Zuster. Die heeft haar vanmorgen opgebeld om te vragen of zij kwam. En zij was zo zenuwachtig, de stumperd. Zij is me nog even goedendag komen zeggen.”

Ik was bepaald blij toen ik haar eindelijk naar het station zag gaan. Ik dacht: „die komt nooit weg!” Maar Ap, wat zie je opeens rood. Je voelt je toch wel lekker?”

„Ik?” vroeg Ap. „Ik voel me best. Maar — eh — we hadden het over Mevrouw Benders. Heeft zij niets gezegd toen U met haar sprak? Ik bedoel, heeft zij geen boodschap voor mij achtergelaten?”

„Wel nee,” zei Moeder, „wat zou Mevrouw Benders jou nu te zeggen hebben?”

„Nou. Het kon toch. Bijvoorbeeld — of ik sneeuw voor haar wilde ruimen of zo iets.”

„Dat vind ik een aardige gedachte, Ap,” zei Vader. „Als we vorst krijgen, is zij er weken mooi mee.”

„Ik vind,” zei Moeder, „dat je het in elk geval maar voor haar moet doen. Morgenochtend bijvoorbeeld.”

„Hè nee, niet op Kerstmis,” zei Ap, „dat is bovendien veel te laat. Ik doe het liever nu nog. Bij het licht van de lantaarn zal het best gaan.”

Toen ze klaar waren, vroeg Dik aan Moeder of hij zijn trommel met koekjes hebben mocht, vervolgens wenste hij hun prettige Kerstdagen toe en ging tegelijk met Ap naar buiten.

„Wat ben je van plan te doen?” vroeg hij.

„Eerst het tuinpad schoonmaken,” zei Ap met een zucht, „en dan, ja, dan zal ik zien of ik er in kan breken! Ik moet mijn boekenplank toch hebben! Wat

een mens, hè, om zelf lekker uit te gaan en niet eens aan een ander's Kerstgeschenk te denken! Het is me wat moois!"

Hij rukte aan de voordeur, maar die was op slot, en de achterdeur natuurlijk ook.

„Weet je wat we doen,” zei hij, „we halen de ladder uit onze garage en ik klim door het trapraam naar binnen. Wat een geluk dat het aan de andere kant van het huis is, anders konden Vader en Moeder ons misschien zien.”

„En als er een pen op dat trapraam zit?”

„Er zit geen pen op! Ik ben er honderd keer doorgekropen als zij haar huis-sleutel weer eens vergeten had. Ga jij nu maar vast de ladder halen, dan veeg ik die sneeuw even weg. Dan is dat tenminste gebeurd.”

Toen het pad schoon was, liep Ap om het huis heen naar het trapraam. Daar zat Dik op de ladder al op hem te wachten. Met één oogopslag zag hij dat de trommel open stond en Dik met een volle mond zat te kauwen.

„Ik wilde alleen maar even proeven of ze niet oudbakken geworden waren,” mompelde Dik. „Ik kan mijn Moeder toch geen oudbakken koekjes geven, hè?”

„Zijn ze oudbakken?” vroeg Ap.

„Nee, helemaal niet. Hier, proef zelf maar.”

Ja, ze waren overheerlijk, dat moest Ap toegeven, maar hij zei alleen maar:

„Help me liever met de ladder. En voorzichtig, het ontbreekt er nog maar aan dat de Smitten ons horen.”

De Smitten waren de andere burens van Mevrouw Benders. Hun ramen waren verlicht en zij zagen hen bezig met het versieren van de kerstboom.

Zij zetten de ladder schuin tegen de muur. Dik hield hem vast en Ap klom naar boven. Toen hij het trapraam bereikt had, schoof hij het open en klom er door. Vervolgens stak hij zijn hoofd door het raam en riep zachtjes:

„Laat de ladder maar weer zakken. Ik kom door de voordeur wel naar buiten,” maar op hetzelfde ogenblik hoorde hij aan het kraken van de ladder dat Dik ook naar boven klom.

„Je bent gek!” siste hij. „Je bent veel te dik! Je kunt nooit door het raam! Ga terug!”

Maar daar verscheen Dik's hoofd al en vervolgens Dik zelf, met de koekjes-trommel onder zijn arm.

Hij reikte Ap de trommel over, werkte zijn linkerbeen over de vensterbank en probeerde onder het raam door te kruipen. Halverwege bleef hij echter steken.

„Ik heb je toch gewaarschuwd,” fluisterde Ap woedend. „Ga weer naar beneden.”

Dik tastte met zijn rechterbeen naar de ladder, gaf hem onverwachts een duw en — pats — daar gleed de ladder met een vaart omlaag. Het lawaai dat hij maakte deed Ap verstijven van schrik. Als hij nu eerst Dik maar binnen had!

Hij greep hem beet en begon uit alle macht te trekken.

„Oh, ik ga dood! Je vermoordt me!” steunde Dik, maar daar schoot hij opeens met een vaart naar binnen en lag spartelend op de grond. Op het zelfde ogenblik viel de trommel met koekjes kletterend naast hem.

„Ben je nou helemaal gek!” schold Ap, „kijk nou zelf wat je gedaan hebt.”

„Wat ik gedaan heb? Ik heb niets anders gedaan dan jou helpen! Ga je daarom zo tegen me te keer? En waar is die trommel nou? O, hier! Maar het deksel is er afgevallen. Verroer je niet, anders trap je al mijn koekjes fijn!”

„Kan je nog harder schreeuwen?” zei Ap, terwijl hij zenuwachtig naar het huis van de Smitten keek. „Strakjes hoort de hele buurt ons nog.”

Voorzichtig deed hij het raam weer dicht.

„Waarom ben je zo bang?” vroeg Dik. „Je hebt toch zeker het recht je eigen boekenplank te gaan halen?”

„Natuurlijk heb ik dat. Maar als er herrie van komt, hoort mijn Moeder het en dan is het toch zeker geen verrassing meer? Je wilt het licht toch niet aandraaien? Dan zien ze het vanuit ons raam en komt Vader kijken. Wacht jij nu maar rustig hier op de overloop, dan ga ik mijn boekenplank halen.”

Tastend zocht Ap zijn weg naar de tweede verdieping. Ha, hier was de deur van de kamer waar de boekenplank stond. Juist, daar had je de hoedendoos al, nu de koffer nog, in orde, daar voelde hij zijn dierbaar eigendom. Hij nam de boekenplank onder zijn arm en begon voorzichtig de trap af te dalen. Daar liep hij op het portaal tegen Dik aan.

„Hoe komen we hier ooit uit,” fluisterde Dik, „ik kan geen hand voor ogen zien.”

„Loop me maar achterna,” zei Ap, en begon aan de tweede trap. Op een paar treden na had hij de vestibule bereikt, maar daar opeens greep een hand zijn been, hij verloor zijn evenwicht en viel. Met een smak belandde hij in de vestibule maar toch had hij nog de tegenwoordigheid van geest een slag om te draaien, zodat zijn kostelijk bezit niet onder hem maar bovenop hem terecht kwam.

Voordat hij overeind kon komen, drukte een knie stevig in zijn maagstreek en dat kon onmogelijk Dik's knie zijn. Daarvoor was hij veel te scherp. En bovendien, op hetzelfde ogenblik viel Dik over zijn benen en kwam in zijn volle dikte naast hem op de grond terecht, terwijl de trommel met koekjes onder ijselijk lawaai de treden af kwam rollen en op de tegels bleef liggen.

„Wat!” riep een opgewonden stem. „Het is een jongen! Twee jongens! Schamen jullie je niet in te breken in het huis van een eenzame oude dame? En op Kerstavond nog wel! Houd je maar kalm, de politie zal wel dadelijk hier zijn. Die kan jullie thuisbrengen en dan meteen je ouders eens vertellen wat jullie hier hebt uitgespookt.”

„O nee. Mijnheer!” stamelde Ap, „dat mogen ze nu juist niet weten! Mijn Moeder vooral niet.”

„Dat kan ik me begrijpen! Het arme mens! Een mooi Kerstgeschenk dat ze van je krijgt!”

„Daar is het nu juist om begonnen,” zei Ap, maar Dik viel hem huilend in de rede:

„Aui mijn been! Laat me los! Ik wil mijn koekjes hebben.”

„Blijf liggen!” snauwde de stem, „aan de politie mag je straks alles haarfijn uitleggen!”

„Ik beloof U dat ik dat doen zal!” gilte Dik, „als mijn koekjes kapot zijn, is dat uw schuld! Het is goed dat de politie dat weet!”

Ap was op het punt de man in te lichten, toen de voordeur werd geopend en de felle lichtstraal van een lantaarn in de vestibule viel.

„Wat is hier aan de hand?” vroeg een diepe stem.

Zij begonnen alle drie tegelijk te praten.

„Agent, deze jongens hebben hier ingebroken . . .” zei de man.

„Het is een verrassing voor mijn Moeder,” legde Ap uit.

„Deze vent heeft me laten vallen en mijn koekjes vergruizeld,” schreeuwde Dik.

„Een voor één, niet allemaal tegelijk,” zei de stem achter de lantaarn.

De man liet Ap en Dik los, de kluwen ontwarde zich en ze gingen overeind zitten. De lichtstraal bleef nu rusten op het gezicht van de man.

„Wat! Mijnheer Smit!” riep Ap. „Waarom hebt U niet gezegd dat U het was?”

Toen viel het verblindend licht een ogenblik op Appie en vervolgens op Dik.

„Zo! Ap Brouwer en Dik Beye,” klonk het en toen herkenden zij de stem van hun vriend agent Dijkstra. „Vertel me nou maar eens eerst wat jullie hier hebt uitgevoerd.”

„We hebben sneeuwgeruimd,” zei Dik.

„Praatjes!” zei Mijnheer Smit.

„Ik heb iets voor mijn Moeder getimmerd,” zei Ap, „en ik mocht het van Mevrouw Benders zo lang hier opbergen, en toen is zij het helemaal vergeten en op reis gegaan, en toen moest ik het wel gaan halen omdat het vanavond Kerstavond is.”

„Wat is het?” vroeg agent Dijkstra.

„Een boekenplank. Helemaal zelfgemaakt. Hier is ie. Mooi hè? Maar draait U alstublieft het licht niet aan. Als zij van thuis hier naar toe komen, is het geen verrassing meer.”

„Waarom heb je me dat alles niet dadelijk gezegd?” vroeg Mijnheer Smit.

„Ik wilde het zeggen, maar U gaf mij de gelegenheid niet.”

„Agent, ik deed wat ik vond dat mijn plicht was,” zei Mijnheer Smit. „Ik woon hier naast, op no. 28, en toen Mevrouw Benders wegging, bracht zij ons de sleutel. Zij vroeg of wij een oogje in het zeil wilden houden. Ongeveer een half uur geleden zag ik een ladder tegen het huis staan. Vervolgens zag ik iemand naar binnen klimmen. Toen heb ik dadelijk de politie opgebeld en ben op staande voet hierheen gegaan.”

„Uitstekend,” zei agent Dijkstra. „Ik vind het zelfs heel moedig van U. De inbrekers die U dacht te vinden hadden ook gewapend kunnen zijn! Maar jongens, nu je hebt wat je zocht, hebben we hier niets meer te maken. Zorg maar gauw dat je thuis komt!”

„Jawel,” zei Dik, „maar mijn koekjes! Die zijn naar de maan!” Hij grabbelde naar de trommel, deed het deksel er af, en haalde een handvol stukjes te voorschijn. Hij zuchtte, „het is toch zonde, het waren juist zulke leuke vormen, en ik had ze zelf gebakken.”

De stukjes verdwenen in zijn mond. „Zij smaken best,” zei hij, „maar zo is het

toch geen kerstgeschenk! En de winkels zijn allemaal dicht! Nu heb ik niets voor Moeder!" Weer verdween een handvol in zijn mond.

Ook Agent Dijkstra's hand verdween in de trommel.

„Nou, die zijn lekker!" zei hij, „heb je ze heus zelf gemaakt? Ik kan het haast niet geloven."

„Helemaal zelf," zei Dik trots. Hij gaf de trommel door aan Mijnheer Smit.

„Proeft U ook maar eens," zei hij goedig.

Toen de trommel Ap bereikte, zat er zo goed als niets meer in. Hij schudde de kruimels in zijn mond en de lege trommel ging weer naar Dik.

Mijnheer Smit kuchte.

„Mijn vrouw heeft vandaag kerstkoekjes gebakken," zei hij. „Ook kransjes en sterretjes en hartjes. Als ik het haar vraag, zal zij zeker je trommel weer willen vullen. Ga maar mee naar mijn huis."

„Dat vind ik erg aardig van U. Natuurlijk ga ik graag mee."

Zij volgden agent Dijkstra naar buiten; toen ze in de tuin stonden sloot deze zorgvuldig de deur.

„Prettige Kerstdagen," zei Dik tegen Ap. „Tot morgen," en hij verdween met Mijnheer Smit in het donker.

Daar ging de voordeur van Ap's huis open, het licht viel op de sneeuw.

„Appie! Ap!" riep zijn Moeder, „ben je van plan de hele avond buiten te blijven?"

„Ik kom al!" schreeuwde hij terug.

„Wat moet ik doen?" fluisterde hij, „als ik naar huis ga ziet zij het cadeau."

„Ik zal wel naar haar toe gaan om haar een gezegend Kerstfeest te wensen," zei agent Dijkstra, „intussen loop jij vlug naar de achterdeur en brengt dat ding in veiligheid."

„Maar de ladder en de sneeuwschuiver, die moet ik nog terugbrengen naar de garage."

„Dat zal ik wel doen. Had ik ook nooit gedacht, dat ik een inbreker zou helpen zich in veiligheid te brengen! Maar het is ook Kerstavond! Maak nu dat je weg komt."

„Duizendmaal bedankt," fluisterde Ap, en verdween.

„Appie!" riep zijn Moeder voor de tweede keer. Zij verscheen nu zelfs op de stoep.

Een Kerstliedje neuriënd ging agent Dijkstra naar haar toe en joviaal klonk zijn stem: „Gelukkig Kerstfeest, Mevrouw!"

„Tot nu toe heb je alles gekregen”

door

COOS COVENS

W

„We kunnen best de grote bocht van de weg afsteken,” meende Henk. „Als we achter 't erf van Warnink de sloot overspringen en dan 't weiland door, dan zijn we zó bij de molen. Dan hebben we die grote omweg niet te maken. Als jij tenminste over die sloot durft.”

„Ik durf best,” zei Bas. „Maar mijn benen zijn niet zo lang als de jouwe. Ik moet me eerst trainen.”

„Goed. Dan trainen we dagelijks bij ons op de wei.”

„Of achter de eikenbosjes over de greppel? Die zal zowat even breed zijn als de sloot.”

„We zullen hem meten.” Henk, groot en fors voor zijn elf jaren, liep met de handen in de zakken naast Bas, die, een jaar jonger, maar er klein en tenger uitzag. En toch was Bas ook niet klein voor zijn leeftijd. Het leek alleen zo, als je de twee jongens samen zag. En dat gebeurde bijna altijd, want Henk en Bas waren onafscheidelijke vrienden. Samen hadden ze, toen ze nog klein waren, in de zandbak gespeeld, die op 't erf van De zeven Olmen stond, samen gingen ze naar de school in 't dorp, samen kwamen ze thuis, samen haalden ze kattenkwaad uit, samen droegen ze de straf, ja, als Meester er geen stokje voor gestoken had, zouden ze in de klas ook samen in de bank gezeten hebben. Maar dat kon niet: Henk zat in de rij van de vijfde en Bas in die van de vierde, want Henk was een jaar eerder naar school gegaan dan Bas.

„Wat is er toch bij jullie aan de hand?” vroeg Bas, terwijl ze verder liepen. Iedereen doet zo geheimzinnig.”

„Ik weet 't niet. Misschien gaan we wel verhuizen. 'k Hoorde Moeder laatst zo iets zeggen, maar ze zweeg dadelijk, zodra ik er aankwam. 't Schijnt nog niet zeker te zijn.”

„Verhuizen?” Bas voelde een hevige schrik. „Maar dan zouden jullie toch wel de boel gaan inpakken,” stelde hij zichzelf gerust.

„Ik weet 't niet, hoor, misschien is 't wel heel wat anders. In elk geval heeft Vader de hooibergen volgeladen, dus misschien blijven we wel. Kom, laten we gaan trainen.”

Ze waren op De zeven Olmen gekomen, de boerderij, waar Bas woonde.

„Moeder,” schreeuwde Bas, terwijl hij slingerend met zijn broodtrommeltje de keuken inkwam.

Maar Moeder was er niet. Alleen Mattie, Bas' oudste zuster, zat aardappelen te schillen.

„Waar is Moeder?”

„Naar de Zandhoeve.”

De jongens keken elkaar veelbetekenend aan. Zie je wel, er was tóch wat aan de hand!

Hun nieuwsgierigheid deed hen de richting inslaan naar de Zandhoeve. Juist, toen ze 't erf opliepen, zagen ze Bas' Moeder de deur uit komen.

„Ik ben toch zó blij voor jullie, dat 't nu in orde is,” zei ze hartelijk tegen Weenink en z'n vrouw. „Maar wij zullen jullie wel missen.”

„Voor mijn broer Rinus is het ook een hele opluchting. Het ging niet in de stad. Als je je hele jeugd op 't land hebt doorgebracht, is 't niks, om dag in dag uit achter 't stuur van een autobus te zitten. En Riesjes gezondheid laat heel wat te wensen over. 't Wordt hard tijd, dat hij de stad vaarwel zegt!

Moet je die jongens zien,” viel ze zichzelf in de rede. „Die hebben natuurlijk al lang de lucht ervan gekregen, dat er wat aan 't handje is. Hun ogen vallen haast uit hun hoofd, zo luisteren ze. Doen jullie dat op school bij Meester ook?”

„Flauw,” vond Henk. „Maar Moeder, wat is er nu toch?”

Moeder keek Vader aan, en toen zei Vader 't: „We gaan emigreren.”

„Emigreren?” Bas zocht in z'n geheugen, waar hij dat woord meer had gehoord. 't Moest op school zijn geweest. Meester had het genoemd. Maar . . .

„Emigreren?” Henk was er gauwer achter, wat dat betekende. „Gaan we naar 'n ander land? Waarheen? Wanneer?”

„Met September. We hebben al plaatsen voor de boot.”

„Waarheen?” drong Henk nog aan.

„Naar Australië.” Drukke Henk werd er stil van, zuchtte van heerlijkheid.

Bas was óók stil. Australië, dat was vreselijk ver weg.

„Wie komt er dan hier wonen?” vroeg hij alleen.

„M'n jongste broer. Hij is nu chauffeur, maar wil graag weer 't boerenbedrijf in. Dus alles blijft verder, zoals het is. Hij neemt de hele inboedel en de veestapel over.”

„En wij gaan naar Australië! Aus-tráá-lië!” joelde Henk het uit.

De Weeninks waren weg en Rinus woonde met z'n gezin op de Zandhoeve. Bas vond 't vreselijk. Wat had hij nu nog voor vriend? Riesje — hij haalde z'n neus op.

'n Echt stadsjongetje, 'n juffershondje noemde hij hem in gedachten. Riesje

wilde altijd maar boeken met plaatjes kijken, verhalen lezen over planten en vogels, Riesje zat op school naast hem, hoewel hij toch ruim een half jaar jonger was. En Riesje was knap! Dadelijk had hij z'n sommen af. En in z'n taalwerk maakte hij bijna nooit fouten. Nou ja, óók 'n kunst, als je in de stad had gewoond, waar ze zoveel op school moesten leren. Dan had hij het ook wel gekund! De eerste tijd was Riesje samen met hem naar school

gegaan. Maar nu begon dat Bas te vervelen. Riesje bedacht nooit wilde spelletjes, Riesje durfde niet in een boom te klimmen, Riesje liep een eind om als hij een koe zag, Riesje vertelde alleen altijd maar van de grote stad. En wie heette er nou Riesje?

Bas werd vervelend, Bas werd lastig thuis.

„k Begrijp niet, dat je niet naar de Zandhoeve gaat,” had z'n oudste broer Harmen gezegd, toen Bas aldoor maar om hem heen bleef draaien. „Ga vòrt! Vroeger zat je ook niet de hele dag thuis.”

„Nu,” mopperde Bas, „maar toen was Henk er.”

„En nu is Riesje er. Kom, schiet op, je loopt me in de weg.” En meteen zette hij de paarden aan, die de maaimachine moesten trekken.

Bas slenterde naar de pomp, waar Gert bezig was.

„Dan heb je net 'n leuke vrind, en dan gaat hij weg!” mopperde hij landerig tegen Gert.

„Ja, jô, zo is 't leven nu eenmaal. Maar Henk is niet de enige jongen, die je vriendje kan zijn!”

„Vriendje, vriendje!” stoof Bas op. „Jullie denken altijd allemaal, dat ik nog maar 'n baby ben!”

„Ben je ook!” lachte Gert, en tilde hem met één armzwaai de hoogte in. Bas trachtte zich los te worstelen, wrong zich met armen en benen uit de knellende greep. „Bah, jullie zijn allemaal even akelig!”

„Alleen Henk was goed, hè?” plaagde Gert nog. maar Mattie zei sussend:

„Kom, ik zou maar naar Riesje gaan.”

„Riesje is veel te klein voor mij!” zei Bas trots.

„Maar hij weet 'n heleboel meer dan jij, jongetje. 'k Zou maar eens proberen, óók zoveel te weten!”

„Nogal 'n kunst, als je in de stad op zo'n moeilijke school bent geweest. Riesje vindt hier alles even makkelijk!”

„Heeft hij dat gezegd?”

„Nee . . . nee, niet zó . . . !” moest Bas toegeven.

„Nou dan. Riesje kent hier niemand. En de jongens van school wonen veel te ver. Je moet 't hem niet zo akelig maken,” meende Moeder, die net aan kwam lopen.

Maar 't was gek, hoe meer Harmen en Gert en Mattie en Vader en Moeder hem aanspoorden, toch vriendschap met Riesje te sluiten, des te meer kreeg Bas het land aan hem.

Eerst had Riesje nog moeite gedaan. Bas voor zich te winnen, maar toen hij merkte, dat Bas hem links liet liggen, staakte hij zijn pogingen. Thuis speelde hij met Robbie, z'n broertje van drie jaar, en op school was hij goede maatjes met iedereen, behalve met Bas.

Ze gingen ook niet meer samen naar school. Bas zorgde ervoor, weg te zijn, als Riesje kwam, en met 't naar huis gaan haastte hij zich, om toch maar vooral niet met hem samen te hoeven gaan.

Zo kwam de herfst. De koude regenvlagen striemden elke dag neer op mens en dier. Het vee werd in de stal gehaald: het werd te vochtig en te koud op 't land. De mensen hokten bij elkaar om 't keukenfornuis.

Maar de beide jongens, Bas en Riesje, zaten vaak op school, waar nog geen kachel brandde, te rillen. Liefst waren ze gaan hollen en draven, om lekker warm te worden, maar ze moesten stil zitten en met verkleumde vingers hun pen vasthouden. Bas was 't gewend en trok er zich niet al te veel van aan. Maar Riesje begon te hoesten, en op zekere dag zat Bas alleen in de bank. Riesje was ziek.

Riesje werd érg ziek. Longontsteking, zei de dokter. Op school vroeg Meester elke dag aan Bas, hoe 't nu met Riesje ging, en Bas kreeg vruchten mee van de jongens, die hij aan Riesje moest gaan brengen. Hij deed 't trouw: 't moest immers, maar gaf altijd bij de achterdeur alles af, wat hij had meegebracht. Uit zichzelf zou hij nooit naar Riesje zijn toegegaan.

Maar op 'n dag kon hij niet zo gauw weggkomen. Riesjes Moeder stond daar met 'n stralend gezicht voor hem.

„Ga nú eens naar binnen!” zei ze.

En ja, daar, aan de keukentafel, zat Riesje.

Nog magerder en kleiner leek hij dan eerst.

„Dag!” zei Bas verlegen.

„Dag!” zei Riesje ook maar.

„Ben je weer beter?”

„Bijna. Als het mooi weer is, mag ik even uit. En dan weer naar school.”

„Hij verlangt naar school,” zei Riesjes Moeder.

„Hij vindt 't fijn, met de jongens te spelen. Hier heeft hij alleen maar Robbie, en die is toch eigenlijk te klein voor hem.”

Ze zei het, zonder er blijkbaar aan te denken, dat Bas er toch ook was. Bas

voelde zich op de één of andere manier verongelijkt. Riesje verlangde naar de andere jongens — niét naar hem!

Dat heb je er zelf naar gemaakt, wist hij. Zo gauw hij maar kon, ging hij weer weg. Ja, hij zou zich laten kennen! Riesje moest dan maar een vriendje onder die jongens uitzoeken! Hij zou er zich niets van aantrekken!

Toen Riesje weer op school kwam, was Sinterklaas al voorbij. Dát feest had hij op school gemist! Maar nu — veertien dagen voor Kerstmis — moest hij 't maar wagen, zei de dokter. Maar oppassen voor tocht!”

's Middags was het zó vroeg donker, dat Meester het licht moest aansteken. „Kruip nu maar gezellig bij elkaar in de voorste banken,” zei hij, „dan ga ik jullie nog wat ter ere van Riesje voorlezen.”

't Werd donkerder buiten. Meesters stem lokte de kinderen weg uit de klas, uit het dorp, uit het land, naar de bergen, waar de reizigers door sneeuwstormen werden overvallen. Zij volgden de gids, die de vermiste mensen ging zoeken, en zélf bijna omkwam, zij volgden de grote St. Bernhardshond op zijn speurtocht en ademden verlicht op, toen bleek, dat de moedige gids nog leefde.

Ze vonden 't jammer, toen 't verhaal uit was. Met veel lawaai kleedden ze zich aan in de gang, zochten naar hun klompen.

Bas kon z'n ene klomp niet zo gauw vinden. O, daar, achter de kaplaarzen van Mienieke van Dominee, dáár stond hij.

Toen Bas buiten kwam, zag hij, dat Riesje voor hem uitging. Even aarzelde hij. Zou hij hem inhalen? 't Was veel gezelliger, samen te gaan. Maar nee, dan was 't net, of hij 't zo prettig vond, dat Riesje er weer was.

Toen zij de laatste huizen van 't dorp voorbij waren en de geheimzinnige stammen van de bomen de schemering nóg dieper maakten, wachtte Riesje op Bas.

„Bas, zullen we samen gaan?” vroeg hij, terwijl hij met hem mee opliep.

„Hm.” bromde Bas, niet zeer aanmoedigend. En Bas bleef zwijgen.

Bij het erf van Warnink bleef Bas staan.

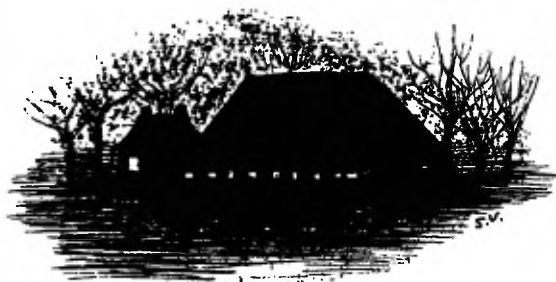
„Nou, a ju,” zei hij, „ik steek hier 'n stuk af. Ik neem de weg over 't erf.”

Riesje greep hem bij de arm. „Bas,” zei hij dringend, „ga met mij mee de grote weg!” — „Waarom?”

„Ik wou met jou samen. In de stad waren altijd mensen.”

Ineens begreep Bas het, Riesje vond het griezelig in 't donker. Hij moest aan Henk denken. Henk durfde alles. Veel meer dan hij. Maar Henk had hem nooit in de steek gelaten. Henk had over de sloot kunnen springen lang voor dat hij, Bas, dat kon. Maar Henk had geduldig de grote weg gelopen, totdat zij beiden de kortere weg konden gaan. Henk was sterk. Henk was flink. Henk was 'n echte vriend. „Tot nu toe heb je alles gekregen, nu zul je ook eens moeten geven!” Wie zei dat? Waren het zijn gedachten? Hij zag Riesje daar staan. Riesje, die nooit een vriendelijk woord van hem had gehad. en die toch niet boos was geworden. Riesje, die al z'n vriendjes in de grote stad had achtergelaten, en hier eigenlijk zo alleen was. Riesje, die tegen zijn bokkigheid toch altijd vriendelijk was gebleven. Riesje, die over de stad vertelde en over de boeken die hij had gelezen, omdat hij dacht, dat Bas dat prettig zou vinden.

„Jô, schiet op!” zei hij, terwijl hij Riesje een vriendschappelijke por gaf. „het weiland zal ook veel te nat zijn, ik kan beter met jou meegaan. Heb je dat boek over Australië nog?” „Ja. kom je 't eens kijken?” „Goed!” Op 'n drafje liepen ze voort. In de verte zagen ze 't licht van De zeven Olmen al. Ineens was alles prettig. Riesje voelde zich veilig met Bas. En Bas had nog nooit geweten. dat 't zó prettig was, als iemand je nodig had.

Inda en het kindje (VOOR DE JONGERE KINDEREN)

door

MIEN LABBERTON

Kleine Inda zat stilletjes voor zich uit te kijken. Ze was niet vrolijk, och nee, ze was helemaal niet vrolijk. Ze kón maar niet wennen bij Tante en Oom en Albert-Jan, bij wie ze nu toch al haast zes weken in huis woonde. Ze kon ook niet wennen aan de straat. Ze was er altijd gewoon aan geweest, uit te kijken over klapperbomen en een rubber-plantage, en aan kippen en een klein aapje op het erf. En heel andere huizen. Deze stenen huizen, zo allemaal op een rij, vond kleine Inda nare, benauwendende dingen.

Haar hand streek over haar jurk. Ze kon het zakje voelen, dat er aan de binnenkant tegenaan genaaid zat. Haar handje bleef er op rusten.

Ze kon óók niet wennen aan de kou. Albert-Jan had gevraagd of ze meeinging naar het ijs, dan mocht ze telkens zijn schaatsen ook wel eens hebben, had hij gezegd. Dat had ze wel aardig van hem gevonden, maar ze had toch van nee geschud. Ze was eigenlijk een beetje bang voor Albert-Jan. Hij was al zo groot, een heel jaar ouder dan zij, en hij vond de kou fijn en de straat gewoon en het ijs reuze en hij kon zo hard lopen met zijn schoenen aan. Zij, Inda, kon alleen maar goed hard lopen als ze op blote voeten was. Maar dat mocht hier alleen maar op de slaapkamer.

De deur van de kamer ging open.

„Zit je daar zo alleen, kindje? Ben je toch niet meegegaan met Albert-Jan? Wacht, ik kom hier nou ook, dan gaan we gezellig samen theedrinken en praten we alvast wat over Kerstmis.”

De trieste donkere ogen keken naar Tante op. O, wat zou die graag willen, dat ze eens een lachje kon brengen op dat smalle gezichtje! Wat duurde het toch lang, voor Inda zich bij hen thuis ging voelen! En ze wilden toch zo zielsgraag vader en moeder zijn voor dit kindje, dat zonder ouders uit het verre Indonesië was gekomen.

„Kerstmis?” vroeg Inda. „Wanneer is dat?”

„Nog drie nachtjes slapen. En dan krijgen jullie een beeldig Kerstboompje en dan mag jij helpen de kaarsjes aan te steken.”

„Kaarsjes? Waarom?”

Op het matte gezichtje, dat nog geen Hollandse kleur had gekregen, kwam een trek van niet-begrijpen. En Tante bedacht, dat Inda nog nooit een echte Kerstboom had gezien. En dat ze van Kerstmis misschien nog maar heel weinig wist. „Vanavond ga ik jullie een verhaaltje vertellen,” zei ze. „Aan jou en Albert-Jan. Een erg mooi verhaal. En als het dan Kerstmis is, vertel ik datzelfde verhaal nog eens weer en dan zal ik er ook een liedje van zingen voor jullie. Hou je van zingen?”

Inda knikte. „Baboe zong altijd,” zei ze. „Vroeger, maar ze was er niet meer.”

„Je kan dat liedje zelf ook wel leren. 't Is helemaal niet moeilijk.”

„Is het al gauw vanavond?”

Tante glimlachte. „Zal ik het jou vast een keertje vooruit vertellen? Ja? Kom dan maar gezellig dicht bij me zitten. Maar eerst een kopje thee.”

Zo hoorde Inda voor het eerst van haar leven het verhaal van het Kindje Jezus, dat in Bethlehem geboren werd in een stal, en dat een kribbetje voor wiegje had. Ze hoorde van de herders op het veld, die in de nacht de engelen hadden horen zingen. Omdat dit Kindje geboren was, dáárom zongen de engelen zo mooi en daarom werd de donkere nachthemel helemaal licht. Want dit Kindje zou later de liefde aan de mensen brengen.

„Het was niet maar zo een gewoon kindje, hè?” zei Inda. „Het was een heel, heel bijzonder engelenkindje, een hemelkindje, hè Tante?”

„Ja, lieverd,” zei Tante blij, want ze zag dat Inda's gezichtje nu niet zó triestig meer stond. „Kijk, daar komt Albert-Jan thuis.”

„Vanavond doen we vertellen,” zei Inda, zó als hij de kamer inkwam. „Van het kindje en de engelen en de herders!”

„Niet waar,” zei Albert-Jan. „Met Kerstmis pas, hè Mam?”

„Vanavond ook al,” zei Moeder. „En dan met Kerstmis nog eens weer. En dan steken we ook ons boompje aan en mogen jullie alles van het Kerststalletje er om heen zetten.”

„Wat is dat?” vroeg Inda.

„Zal je wel zien,” zei Albert-Jan. Hij vond het nog lang geen Kerstmis. „Ik kan al haast alleen rijden, Mam.”

Maar die avond luisterde hij even aandachtig als Inda, toen Moeder bij de haard zat te vertellen. Toen het verhaal uit was, liep hij weg en kwam even later terug, met een doos onder zijn arm. „Kijk, Inda, hier zit alles in.” En hij begon de doos voorzichtig leeg te pakken.

Inda stond er bij, de handjes op de rug. Ze vond het zo mooi. Daar waren de moeder, Maria, en de vader, Jozef, en herders en een herdersjongetje, dat op een fluit blies, en de engelen hadden vleugels, en het stalletje zelf was donker, maar er kon een lichtje in branden, zei Albert-Jan. En op het dak was een lichte plek, die kwam van de ster die er op scheen. En daar — dáár was het houten kribje. Inda's ogen zochten en zochten. De doos was leeg.

„Maar,” vroeg ze schuchter, „waar is het kindje?”

„Dat is er niet,” zei Albert-Jan.

Inda keek bedremmeld. Maar opeens klaarde haar gezichtje op. „O nee,” zei ze, „natuurlijk, nou nog niet. Maar met Kerstmis wel, hè?”
Albert-Jan zei niets. Hij vond het opeens zelf gek, dat er geen kindje was. Maar het was er nooit geweest, en hij had er nooit verder over nagedacht.
Toen hij een half uurtje later in zijn bed was, lag hij daar nog over te denken. Er was geen kindje. Hij herinnerde zich nu opeens, dat Moeder verleden jaar

gezegd had: „het Kindje is er wel, maar je kunt het niet zien. Het woont in je hart.” Maar Inda wou, dat het op Kerstmis in het kribje zou liggen. Ze zou verschrikkelijk teleurgesteld zijn als er geen was. Hoe moest dat nou? 't Was eigenlijk beter dat ze het maar meteen wist. Misschien wist ze er zelf wat op. Je zou een heel klein popje moeten hebben en dan . . . kòn dat, dat een popje het Jezuskindje zou zijn? Ja, waarom niet? Als het maar een heel mooi, een heel bijzonder popje zou zijn. Maar hij was een jongen, hij had geen popjes. Inda had ze ook nog niet. Die je in een winkel kon kopen waren niet goed. Veel te groot en veel te gewoon. Maar Inda zou zo verdrietig zijn als het kribje leeg bleef . . .

Albert-Jan gleed uit zijn bed. Hij liep de overloop over en Inda's kamertje binnen. „Slaap je, Inda?” vroeg hij zachtjes, „slaap je al?”

„Nee,” zei een hees fluisterstemmetje. „Nee. Ben je ook bang?”

„Welnee. Maar zeg, moet je eens horen, er is heus geen kindje, echt niet. Op Kerstmis ook niet. Echt niet.”

„Dat kan niet,” zei Inda. Ze ging rechtop zitten. De maan scheen naar binnen, maar Albert-Jan knipte toch haar lampje aan. „Dan moeten we daar voor zorgen,” zei hij. „Maar in de winkels hebben ze niks dat goed genoeg is, dat weet ik zeker. Het mag geen poppetje zijn, het moet het Jezuskindje zijn. Begrijp je wel?”

Inda knikte. „Het engelenkindje dat zo lief is,” zei ze, „en dat iedereen blij wil maken. Dat zei Tante.” Ze zuchtte even. Ze schoof het dek wat terug. Haar rechtervuistje kwam er boven en ging even open. Albert-Jan zag dat er wat in zat. Het was nu alweer onder de dekens.

„Wat had je daar?” vroeg hij. „wat heb je in je hand?”

Ze keek hem aan en was opeens niet meer bang. Ze trok de hand weer omhoog en opende haar vingertjes.

„Van thuis.” zei ze. Op de open handpalm lag een heel klein speksteenpopje met wijze ogen en een zachte glimlach om de mond. Albert-Jan hield even zijn adem in. „Och...” zei hij bewonderend, en toen, opeens:

„Maar dat is goed voor het kribbetje, Inda!”

Inda's ogen werden groot. Alle angst was er uit weg. Wát zei Albert-Jan? Het kleine popje, het enige dat haar vergezeld had op de verre reis naar het vreemde land, dat ze altijd in haar jurkzakje bij zich had gedragen en dat haar ook 's nachts niet verliet, dat zou het Jezuskindje mogen zijn? Ze keek naar het kleine beeldje, en het werd helemaal nieuw voor haar. Als het op Kerstmis in het kribje van Bethlehem zou liggen, dan zou het haar voortaan altijd vertellen, hoe ze blij zou kunnen zijn. Dan kwam de kou er niet meer op aan, en de straat niet en al het vreemde niet. Dan zou ze kunnen voelen, dat Tante lief voor haar was en dat Albert-Jan een aardige jongen was. Dan zou alles goed kunnen worden...

Ze keek op naar Albert-Jan.

„Mag ik het er dan zelf in leggen?” vroeg ze, en haar wijsvinger streek heel voorzichtig over het stenen rugje. Albert-Jan liet zich van de bedrand glijden.

„Natuurlijk.” zei hij, „ik ga nou weer naar bed, hoor. Slaap lekker.”

Inda zei niets meer. Ze knipte het lichtje uit. En lag heel stil en heel blij in donker. Zo blij als ze in Holland nog nooit was geweest.

Kerstfeest bij Sven en Lisa in Zweden

door

INGA KUITERT-WESTLING

Kerstvacantie! Lisa en Sven waren de eersten, die de schooldeur uitvlogen. Ze hadden van de Juffrouw een klein toespraakje gekregen en hadden nu vacantie! Drie weken vol feest en vreugde! Kerstfeest vieren met Vader en Moeder, zusjes en broertjes! Sleeën, schaatsenrijden en helemaal vrij zijn! Drie weken lijken zo lang, als je in 't begin staat, maar Lisa en Sven wisten wel, dat ze in een wip voorbij zijn, omdat er zoveel te doen en te beleven is.

Lisa en Sven, zie je, zijn een paar Zweedse kinderen. Om hen op te zoeken, moeten wij 3 hele dagen met de trein reizen, steeds maar naar het Noorden. Dat zou niet gaan, en daarom wil ik jullie vertellen, hoe Sven en Lisa daar in Zweden Kerstfeest vieren, want dat weet ik precies.

Nu hadden ze dus allebei Kerstvacantie, en ze liepen heel vlug naar huis om Moeder te helpen met de voorbereidingen voor het Kerstfeest. Zodra ze de keukendeur openden, konden ze de geur van de speculaas ruiken, waar Moeder mee bezig was. — „Mag ik helpen?” riep Lies. — „Ja, kind, als je tenminste niet al het deeg opeet.” Dat smaakt zo lekker, dat bruine speculaasdeeg, net zo als het ruikt. Je had moeten zien wat voor mooie figuurtjes Lisa

maakte: hartjes, varkens, poppetjes, geitebokken en sterren. En moeder bakte het allemaal lekker bruin en bros in de grote oven. Sven mocht ook wat doen. Hij stond in een hoekje kaarsen te maken. Op een stok had hij lange draden garen hangen, die hij telkens dompelde in het hete, gesmolten kaarsvet. Niet alle kaarsen werden even mooi en recht, want het was een moeilijk werkje! — „Kijk! Daar zet Vader de haverschoof neer voor de vinken,” zei Lisa en ze wees uit het raam. Met Kerstmis stond op iedere boerderij een haverschoof buiten, zodat de vogels wat te eten hebben, want de sneeuw ligt dik over alles heen. Zo behoeven de vogels geen honger te lijden. Het duurde ook niet lang

of daar kwamen al een paar van die mooie bloedvinkjes aanvliegen met hun rode borsten, en ze pikten, en ze pikten . . . Lisa en Sven werden de volgende morgen vroeg wakker. Vandaag mochten ze met Vader mee, het grote bos in, om een mooie, hoge Kerstboom uit te zoeken, want het was 24 December, de dag, waarnaar alle Zweedse kinderen heel erg verlangen. Vader, Lisa en Sven gespten de ski's aan en trokken het bos in.

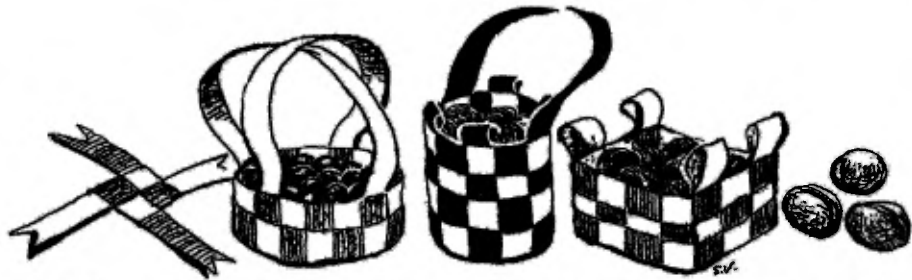
Lisa dacht eventjes aan de nieuwe, mooie ski's, die ze bovenaan het verlanglijstje gezet had. — „Stef je voor, dat er vanavond zo'n lang pak voor haar was. Wat zou zij dan rennen! Sven zou geen kans krijgen haar in te halen, als ze eens samen gingen skiën.”

Daar stonden ze, de hoge dennebomen met zachte witte sneeuw op de takken. En het was zo stil tussen de bomen; hier en daar zag je op de sneeuw de sporen van een haas of een vos. — „Die daar zullen we nemen,” zei Vader.

Het was een prachtige, rechte den, en Vader begon met de bijl te kappen. De boom viel op de zachte sneeuw onder gejuich van de kinderen. Nu begon het moeilijkste werk nog, nu moest de boom naar huis gebracht. Vader ging voorop, hij droeg de voet van de stam, achter hem kwam Sven, die het midden vasthield en Lisa als laatste met de top. Thuis in de zitkamer had Moeder de Kerstboompot al klaargezet. Daar naast stond de doos met de versieringen, die ieder jaar om deze tijd te voorschijn kwam en na Kerstmis op zolder weer weggezet werd tot volgend jaar. Sven en Lisa gingen aan het werk. De ster moest in de top bevestigd worden en dan de slingers van zilverpapier, rode kleine appeltjes, mandjes van papier met noten, die de kinderen zelf gemaakt hadden in allerlei kleuren. De Kerstbonbons maakten ze door in gekleurd, dun papier, babbelaars te rollen. Sven bond er een draadje om en zo konden ze hangen tussen de slingers en de kaarsjes in de boom.

Tot de dag van de „Kerstboomplundering” blijven ze daar hangen; dat is pas na de feestdagen. Dan worden alle buurkinderen uitgenodigd om de boom „te plunderen”. Dat is een heerlijk feest. Ze zingen en dansen in een kring

rondom de Kerstboom tot 's avonds laat, doen spelletjes en leuke dingen, totdat Moeder aankondigt, dat het nu tijd is om de boom „uit te kleden”. Alle versieringen gaan er af, en worden in de doos gelegd, behalve de bonbons, die mogen de kleine gasten opeten. Onder hoerageroep wordt dan de lege Kerstboom uit het raam gegooid en het feest is afgelopen.

Maar Lisa en Sven dachten nog niet aan de Kerstboomplundering, want nu ging het er juist om de boom zo mooi mogelijk te maken voor vanavond. Ze hadden het heel druk. Toen de boom klaar was waren de Kerstcadeautjes aan de beurt. Ze moesten versjes maken en pakjes inpakken met rode linten er omheen. En omdat het Kerstpakjes waren, moesten ze ze met lak verzegelen, want het hele huis moest naar lak ruiken op Kerstavond, dan pas wist je dat het echt Kerstmis was. Lisa had een kleedje voor Moeder gemaakt, waar ze erg trots op was. Vader zou pijpeschoonmakers krijgen, waarvan Lisa allerlei beestjes gemaakt had. Ze glimlachte, toen ze er aan dacht, wat een werk

Vader zou hebben om ze uit elkaar te peuteren als hij ze ging gebruiken! Het was niet gemakkelijk om versjes te verzinnen, als je gedachten telkens gingen naar de avond en wat je dan zelf krijgen zou.

Intussen was het al vier uur geworden en de Kerstmaaltijd stond te wachten, de kaarsen op tafel brandden en vader las het Kerstevangelie voor. Ze werden allen zo stil, zo stil voor het wonder van het kindeke in de kribbe in Bethlehem.

En oh, wat hadden ze allemaal een honger! Vader sneed de ham en van de worsten, de gehaktballetjes, kaas en zult mochten ze zoveel hebben, als ze

maar wilden. Maar Sven en Lisa wisten dat er ook nog wat anders zou komen en lieten een extra plekje in de maag over voor de rijstebrij. Met de rijstebrij is er iets bijzonders. Je mag er geen lepel van nemen, voordat je een „brijrijm”

gemaakt hebt. Lisa kon niets anders verzinnen dan: „In mijn rijstebrij zit geen selderij”. En hier kun je horen wat Sven dichtte: „Ik voel me als een lakei, als ik eet van de rijstebrij!”

Maar er zit ook een verrassing in de brij. In de keuken legt moeder er een amandel in. En diegene, die deze amandel krijgt, mag de kaarsjes later op de avond aansteken. Sven werd de gelukkige dit jaar.

Na het eten spande Vader het paard voor de slee en met zijn allen reden ze naar de Kerstavondwijding in de kerk. Daar brandden de kaarsen al en het koor begon prachtig te zingen van: „Stille Nacht, heilige Nacht”. Als de slee straks door de zachte sneeuw terug rijdt en de belletjes om de hals van het paard vrolijk tingelen, kunnen Sven en Lisa nauwelijks stil zitten. Thuisgekomen holt Sven metéén naar de Kerstboom en steekt de kaarsjes aan. Daar staat nu de denneboom te pronken in het licht en stil zitten ze er allen omheen, ongeduldig wachtende op — ja, op wat denk je? De Kerstman! Waar vandaan moet hij nu komen? Sven en Lisa weten het wel maar hun kleine broertje en zusje niet. En als Vader straks zegt, dat hij wat tabak moet gaan kopen, want

dat had hij in al die drukte vergeten, knipoogt Sven tegen Lisa. Want Vader gaat zich nu verkleden als Kerstman.

Met de zak vol cadeaux op zijn rug kwam Vader, neen het was Vader niet meer — hij was nu immers de Kerstman — binnen. Wat had hij een lange witte baard en wat een borstelige wenkbrauwen, die Kerstman! Een rode broek en een dikke mantel van schapenbont had hij aan en een rode muts op. Toen hij met een zware stem het versje van het eerste pakje begon te lezen, keek klein zusje wat angstig. Ze geloofde vast en zeker dat het de echte Kerstman was en ze werd een heel klein beetje bang. Lisa was vol spanning of ze werkelijk een paar ski's zou krijgen. In de zak kon geen langwerpige pakje zitten. Maar misschien toch! Het was een drukte met touwtjes en papier. De twee kleintjes gilden van plezier, als er iets voor hen was. En de pakjes voor Vader moesten op een hoop worden gelegd, want — ja, hij was nog niet terug met zijn tabak!! De zak was tenslotte leeg en Lisa zuchtte al een beetje, totdat er iets van achter het gordijn te voorschijn werd gehaald. Lisa zag het, dat konden niet anders dan de nieuwe ski's zijn. En ze waren voor haar bestemd! Kijk toch eens, wat een mooie glimmende latjes zij uit het papier haalde! Oh, wat zou zij nu skiën! Het grootste gedeelte van de Kerstvacantie lag nog voor haar. Door de witte bossen zou ze glijden en langs de glooiende hellingen zou ze in volle vaart naar beneden suizen. Heerlijk!

Allen tezamen dansten ze nu rond de Kerstboom en Moeder speelde de Kerstliedjes op de piano. Vader was nu ook terug en had zijn pakjes al geopend. Maar al gauw kregen de kinderen slaap en iedereen ging naar bed.

Op de morgen van de 25e December zouden ze vroeg opstaan. Want om 5 uur begint dan al de kerkdienst. Ze zouden zich flink inpakken tegen de kou en Vader zou het paard weer voor de slee spannen en dan gingen ze op pad.

Overal zag je dan de mensen naar de kerk rijden — en op alle sleden stonden fakkels te branden. O, wat was dat altijd prachtig: een lange lichtende rij van sleden, die allemaal dezelfde weg gingen: naar de verlichte ramen van de kerk. Daarna kwam het allermooiste. Dat zouden Sven en Lisa nooit vergeten: het prachtige zingen in de kerk — zo vroeg in de nog donkere morgen, en al die blijde gezichten. Ja — dan begreep je het allerbest dat het met dat kindeke Jezus toch iets heel bijzonders moest zijn!

Zelf aan het werk!

door

MIEN LABBERTON

Aan het eind van dit boek vinden jullie, ja, wat denk je? Iets wat lang niet achter in ieder boek staat! Maar, daar is het dan ook een Kerstboek voor. Want je vindt hier — zes verrassingen! Dingen die je doén kunt, en andere, die je bedenken kunt, en waar je mooie prijzen (prachtboeken!) mee kunt behalen. Dat is stellig wel naar je zin. De één houdt van kleuren, een ander van verhaaltjes bedenken, een derde van puzzels en raadsels oplossen, en zo komt er voor ieder wat van zijn gading. Je mag ze ook wel alle zes insturen! Des te meer kansen heb je op een prijs, als je werk goed is. Elke opgave heeft weer zijn eigen prijzen, zie je. Als je dus lang genoeg gelezen hebt naar je zin, of als je het boek al helemaal uit hebt, dan ga je maar gauw fijn zelf aan het werk, en wie weet wat er van komt. Natuurlijk doe je heel erg goed je best, want het zijn opgaven in een Kerstboek, en alles wat met Kerstmis te maken heeft, moet met extra toewijding en aandacht worden gedaan.

Aan het eind van al de opgaven kun je lezen, waar je je werk heen moet zenden. Veel plezier er mee, en veel succes!

I. ONZE KLEURPLAAT (pagina 60)

Het eerste werkje is een plaat, die door jullie moet worden gekleurd. Je moet hem heel voorzichtig uit het boek halen, dat kun je wel, hè? De plaat stelt voor „De Vlucht naar Egypte”. Denk er dus goed over na, wie het zijn die je hier ziet, en welke kleuren er het mooist voor zullen wezen. Je mag het met kleurkrijtjes doen of pastel of met verf, net wat je zelf wilt. Doe je best!

KLEURPLAAT

II

Nu volgt de VERHALENPLAAT (zie volgende pagina). Dat wil zeggen, dat er van jullie gevraagd wordt, deze plaat goed te bekijken en er dan zelf een verhaaltje bij te bedenken en dat op te schrijven. De plaat heet „Twee Zwervertjes”. Nu komt het er dus op aan, zelf een echt verhaal te verzinnen! Wie kan het?

III

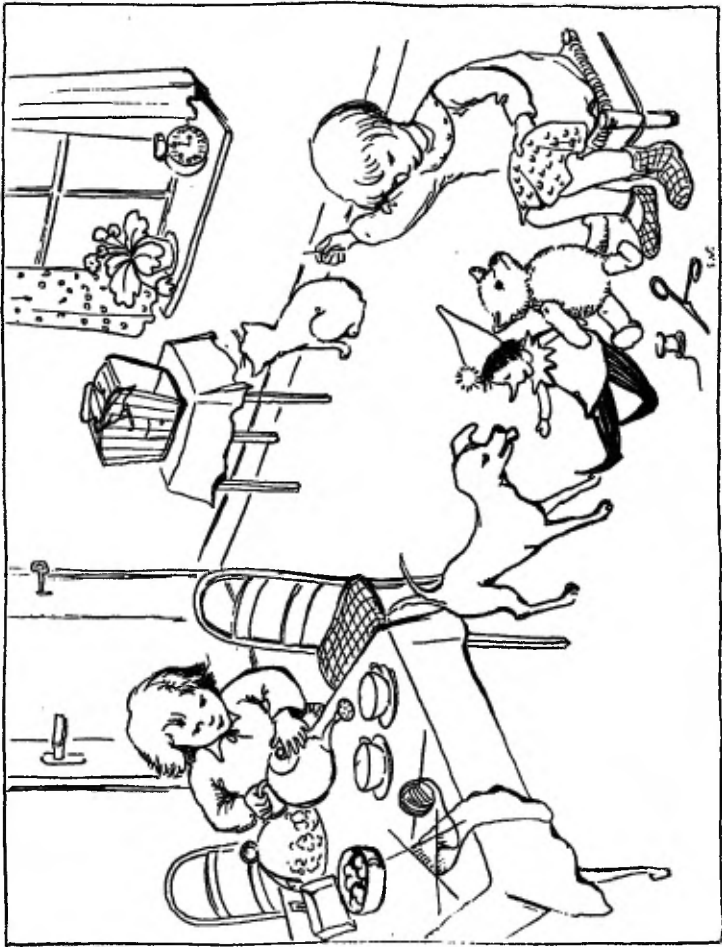
En nu komt er wat grappigs. Want als je maar even goed naar déze plaat kijkt (zie volgende pagina), dan zul je stellig uitroepen: „Moet je kijken, hoe gek!” En meteen zie je alweer wat anders, dat ook raar is. Want, weet je, deze plaat zit stikvol fouten! Wie die getekend heeft, nou, die heeft zeker gedacht: „Uit het werk van de kinderen worden door de schoolmeesters altijd de fouten gehaald, ze zullen het ook wel eens fijn vinden zelf de fouten ergens uit te halen!” Dit is dus de „FOUTENPLAAT”. Zoek goed hoeveel verkeerde dingen je er in opmerkt, en schrijf die één voor één op. En vergeet niet, ze te tellen. Zodat we dadelijk kunnen zien, hoeveel je er gevonden hebt. Veel plezier er mee! Hoeveel fouten er eigenlijk in zitten? Nee, dat vertel ik je niet. Zoek ze maar!

IV. DE PAKJES ONDER DE KERSTBOOM

Paul en Martje zijn broer en zus. Ze zijn allebei in de grote vakantie jarig, in Augustus, en daardoor kunnen ze dan nooit hun vriendjes en vriendinnetjes voor een partijtje vragen. Daar heeft Moeder wat op bedacht. Ze mogen nu op één van de twee Kerstdagen elk drie kinderen vragen en dan brandt de Kerstboom en wordt het een heerlijk, mooi en gezellig feest. En voor allemaal zal er één pakje onder de boom liggen. Nu, dat plan viel best in de smaak, dat begrijp je! Paul is twaalf jaar, en hij vroeg zijn vrienden Hugo, Bart en Jaap. Martje is tien, en zij vroeg Trudi, Greetje en Carla. Alle zes namen ze de uitnodiging graag aan. En zo lagen er op de feestavond twaalf pakjes onder de boom. Twaalf? Ja, ook eentje voor Vader, voor Moeder, voor de Juffrouw die in de huishouding helpt, én eentje voor Doedel, hun witte Keeshond. Want die zou niet graag overgeslagen worden. En nu moeten jullie eens proberen, of je kunt uitvinden, wát er in al die

TWEE ZWERVERTJES

WAT EEN FOUTEN !

pakjes zat. Van ieder cadeautje vind je hieronder enkele letters aangegeven. Op elke stip moet ook een letter komen. Schrijven jullie nu eens netjes de twaalf namen op, met er achter het cadeautje dat ieder krijgt! En zeg, weet je wie er het allerblijste mee was?

Vader: p f l .
 Moeder: v . . . l . . s . . . k
 Juffrouw: k . . . t . u . . e .
 Trudi: . a . . n . . r
 Greetje: p . . . i . . l . . m
 Carla: . c . . . d . . ij . . e
 Martje: p . . . o . t . . j . .
 Hugo: m a . . o . . . a
 Bart: s . . . t . . . e .
 Jaap: . u . . . t . . . d
 Paul: p . . t . . g . . a . . u .
 Doedel: n . . r . r . . . j .

V. DE KAARSEN IN DE BOOM

Toen Vader de vorige dag de kaarsen in de Kerstboom vastmaakte, dacht hij: „Ik ga er twaalf grótere kaarsen tussen zetten! Als dan de andere kaarsjes opgebrand zijn, blijven die grote nog voortbranden. En dan ga ik aan de kinderen vragen, voor die kaarsen die het meeste licht geven, námen te bedenken! Zouden ze dat kunnen? Ik zal hun vertellen, dat het namen zijn, die je vooral op Kerstmis zo goed begrijpt. Want op Kerstmis begrijpt iedereen veel beter dan anders, dat er géén oorlog moest zijn, geen *haat*, geen *ruzie*, geen *gluggeracht*, geen *bedrog*, geen *onverschilligheid*, geen *hoogmoed*, geen *donkere toekomst* in een mensenhart, geen *wanhoop*, geen *lafheid*, geen *zelfzucht* en geen *verraad*. Nee, *juist het tegenovergestelde* van al deze dingen moet er wonen in onze harten, om de Blijdschap van het Kerstfeest te voelen en aan anderen te brengen. Dat zullen de kinderen best begrijpen. En als dan al die twaalf grote kaarsen namen hebben gekregen, dan geef ik ieder kind een nieuw kaarsje in de hand, dat ze houden mogen, en dat mogen ze dan aansteken aan één van die grote kaarsen. Ze mogen zelf kiezen aan welke. Ze kunnen er dan bij denken: „Ik steek mijn kaarsje aan, aan de grote kaars van... Of van... Of welke ze maar kiezen. Ze moeten kiezen die ze het meest nodig hebben.”

Zo liep Vader te denken, terwijl hij de laatste hand aan de Kerstboom legde. En nu vraag ik jullie:

1. Hoe werden de namen van de twaalf grote kaarsen?
2. Welke zou je zelf gekozen hebben, om je eigen kaarsje bij aan te steken, als je ook op dit feest was geweest?

VI

En nu komt de laatste! Kunnen jullie een mooie lange zin samenstellen van 84 letters, als je de volgende gegevens krijgt:

52 - 76 - 6 - 34 - 82 - 56 - 73 - 71 - 32 - 57 - 35 - 28 - 74 - 25 = belangrijke avond in de Kerstvacantie.

84 - 45 - 73 - 77 - 59 - 27 - 53 - 21 - 16 - 66 - 32 = algemene benaming voor vogels die niét wegtrekken.

51 - 36 - 70 - 81 - 3 - 38 - 48 - 60 - 15 - 84 - 55 - 63 = hoort in iedere tuin te staan.

28 - 78 - 4 - 7 - 62 - 53 - 64 - 31 - 23 - 47 = tractatie voor kinderen.

18 - 12 - 33 - 61 - 52 - 78 - 66 - 42 - 10 = tractatie voor vogels.

84 - 40 - 80 - 49 - 60 - 8 - 65 - 58 - 30 - 17 = kun je 's winters vaak hebben!

1 - 9 - 14 - 50 - 83 - 54 - 29 - 73 - 84 - 11 - 39 - 5 = benaming voor vogels die hier in het vóórjaar weer wegtrekken.

44 - 2 - 24 - 79 - 32 = lentevogeltje.

13 - 22 - 43 - 67 - 5 en 41 - 37 - 20 - 33 - 26 - 77 vragen nu in de bossen ook om voer.

75 - 19 - 69 = 's winters een dorre vlakte.

68 - 46 - 66 - 72 - 83 - 20 = kleur die bij Kerstboomversiering veel wordt gebruikt.

En hoe luidt nu de mooie lange zin?

Dit zijn dus nu de zes opgaven! Alle kleurplaten en verhalen en al de andere oplossingen moeten worden ingezonden bij:

Mej. Mien Labberton, J. J. Talsmalaan 14, Oosterbeek,

uiterlijk tot 15 Januari. Let dus goed op deze datum. Je werk moet voorzien zijn van je naam, je leeftijd en je volledig adres.

We zijn erg benieuwd wie er de mooie prijzen mee zullen behalen en wensen je veel genoeg in dit werk.

Tot volgend jaar!

M. L.

